

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ СЕКРЕТАРІАТУ ІЗПВГ ДЛЯ МЕНЕДЖМЕНТУ КОМПАНІЙ ТА УРЯДОВЦІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ СЕКРЕТАРІАТУ ІЗПВГ

ДЛЯ МЕНЕДЖМЕНТУ КОМПАНІЙ
ТА УРЯДОВЦІВ

Від упорядників видання

Цим збірником **Центр «НОМОС»** за сприяння **МФ «Відродження»** продовжує низку видавничих проектів (керівник – директор енергетичних програм Центру **Михайло Гончар**) з перекладом на українську мову матеріалів Ініціативи забезпечення прозорості видобувних галузей (ІЗПВГ або ЕІТІ), що вийшли під егідою Міжнародного Секретаріату Ініціативи у різні роки.

Даний збірник зорієнтований на менеджмент компаній та урядовців, хоча він буде цікавим і для представників неурядового сектору. Збірник включає також проекти шаблонів звітності для випадку імплементації ІЗПВГ в Україні, що були розроблені в рамках діяльності Дирекції енергетичних програм Центру НОМОС та удосконалені експертною групою під керівництвом віце-президента Центру глобалістики **«Стратегія XXI» Олександра Малиновського** із залученням фахівців нафтогазового сектору.

Сподіваємось, що видання буде корисним для усіх, хто цікавиться Ініціативою та кому не байдужа доля України, адже «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу» (*Конституція України, Стаття 13*).

Переклад матеріалів Секретаріату ЕІТІ на українську мову виконано **Андрієм Чубиком** та **Сергієм Жуком**, макетування видання здійснено «Сила-Прес», за що їм особлива вдячність від Центру «НОМОС»

ЗМІСТ

Частина I. ПОГОВОРИМО ПРО ПРОЗОРИСТЬ, ІНФОРМУВАННЯ ПРО ІНІЦІАТИВУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ У ВИДОБУВНИХ ГАЛУЗЯХ (ІЗПВГ)	7
1. Вступ	9
2. ІЗПВГ - Основи	11
3. Що таке інформування і чому воно важливе для ІЗПВГ?	13
Інформування є необхідним для отримання статусу країни-послідовника ІЗПВГ	14
Труднощі і переваги ефективного інформування про ІЗПВГ	14
4. Реалізація програми інформування про запровадження ІЗПВГ	15
До початку запровадження ІЗПВГ	15
Розробка плану інформування	16
Визначення завдань; сегментація за видами дослідження і за типами аудиторії	17
Хто ваша аудиторія?	17
Про що необхідно інформувати?	19
Коли мають бути запроваджені різні елементи програми інформування?	21
Як інформувати про процеси ІЗПВГ і надавати інформацію?	21
Хто відповідає за виконання заходів з інформування?	24
Ресурси для програми інформування	24
5. Практичні приклади	25
Казахстан	
Додатки	26
Додаток А. Створення якісного веб-сайту	26
Додаток Б. Зразок робочого плану з інформування про ІЗПВГ	28
Додаток В. Схема технічного завдання для стратегії інформування	29
Додаток Г. Використання логотипу ІЗПВГ	30
Таблиці і діаграми	
Діаграма 1: Індикатори валідації ІЗПВГ	12
Діаграма 2: Структура міжнародного керівництва ІЗПВГ	12
Діаграма 3: Функції з інформування в рамках програми ІЗПВГ	18
Таблиця 1: Ключові фактори для успішної реалізації програми інформування про ІЗПВГ	16
Таблиця 2: Основні види зацікавлених в ІЗПВГ сторін	18
Діаграма 4: Визначення пріоритетності зацікавлених сторін	18
Діаграма 5: Заходи щодо інформування про ІЗПВГ	20
Діаграма 6: Переваги та недоліки різних заходів інформування	23

Частина II. ДІЛОВИЙ ПУТІВНИК ПО ІЗПВГ. МЕТОДИ ПРОСУВАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОМПАНІЯМИ.....	31
--	----

ВСТУПНЕ СЛОВО	33
---------------------	----

ВСТУП.....	35
------------	----

1 Чим є ІЗПВГ?	35
2 Яким чином ІЗПВГ може принести користь моїй компанії?	35
3 Чому проект ІЗПВГ можна вважати унікальним?	36
4 Хто залучений до ІЗПВГ?	36
5 Для кого призначений путівник і яка інформація в ньому міститься?	36
6 Яким чином моя компанія може надавати підтримку ІЗПВГ на міжнародному рівні?	37
7 Якщо мені не вдалося знайти відповіді на моє питання в даному путівнику, де ще я зможу отримати інформацію?	37

ПЕРШ НІЖ ПРИЙНЯТИ РІШЕННЯ	38
---------------------------------	----

8 Країна, в якій розгорнуто діяльність моєї компанії, не підтримує проект ІЗПВГ. Чи повинні ми намагатися переконати уряд в доцільності її впровадження?	38
9 Які специфічні дії можна застосувати для того щоб залучити уряд для підписання договору про участь?	39
10 Моя компанія вже опублікувала інформацію про платежі урядам держав. Чому все ж таки ми повинні брати участь в проекті ІЗПВГ?	39
11 Моя компанія є власністю держави. Яке відношення до нас має ІЗПВГ?	39
12 Моя компанія не має прямого відношення до видобувних галузях. Що в такому випадку компанія може зробити стосовно впровадження ІЗПВГ?	40
13 Що являє собою поняття громадськість? Чому громадськість задіяна в проекті ІЗПВГ?	41
14 Що відбудеться в тому випадку, якщо участь громадськості не буде визнано офіційним урядом країни?	41

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕДУР І СИСТЕМ.....	42
--------------------------------------	----

15 Що має йти відразу після того як уряд держави підписав угоду про впровадження ІЗПВГ?	42
16 Як багато часу піде на впровадження ІЗПВГ?	42
17 Хто фінансує впровадження ІЗПВГ в окремо взятій державі?	43
18 Хто відповідає за розробку і реалізацію робочого плану ІЗПВГ?	43
19 Яким чином робочий план готувався і з яких пунктів він складається?	43
20 Які штатні та бюджетні параметри необхідні від моєї компанії в період впровадження?	44
21 Що відбудеться в тому випадку якщо в країні існують юридично обґрунтовані обмеження у зв'язку з наданням інформація про платежі компанії?	44

ПІДГОТОВКА, ПУБЛІКАЦІЯ І ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ	45
---	----

22 Яким чином здійснюється процес звітності?	45
23 Що являють собою шаблони звітності?	46
24 Коли має бути надана звітна інформація про компанію?	46
25 Хто такі адміністратори і яким чином вони обираються?	46
26 Інформація, надана компанією, не збігається з тією, що надав уряд. Що робити у такому випадку?	46
27 Які складові публікації інформації про ІЗПВГ?	46

УПРАВЛІННЯ І ПЕРЕГЛЯД ІНФОРМАЦІЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ	47
--	----

28 Яким чином здійснюється процес валідації?	47
29 Яким чином можуть компанії ділитися досвідом по керівництву в питаннях ІЗПВГ?	47

30 Валідаційний звіт опубліковано, програма ІЗПВГ в країні затверджена і країна підпорядковується ІЗПВГ. Який додатковий внесок може зробити моя компанія в розвиток існуючого процесу?	48
--	----

ГЛОСАРИЙ	49
----------------	----

ДОДАТКИ	50
---------------	----

Додаток 1. Принципи ІЗПВГ	50
---------------------------------	----

Додаток 2. Критерії ІЗПВГ	50
---------------------------------	----

Додаток 3. Форми звітності для компаній	51
---	----

Додаток 4. Форма ІЗПВГ - самооцінки компанії – національний рівень	55
--	----

Додаток 5. Форма ІЗПВГ - самооцінки компанії – міжнародний рівень	56
---	----

Додаток 6. Форма річної звітності щодо суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з видобування нафти	57
--	----

Додаток 7. Форма річної звітності щодо суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з видобування природного газу	58
--	----

Додаток 8. Форма річної звітності щодо суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з транспортування нафти магістральними трубопроводами	59
--	----

Додаток 9. Форма річної звітності щодо суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з транспортування природного газу	60
--	----

Додаток 10. Компанії які підтримують ІЗПВГ	61
--	----

ПОГОВОРИМО ПРО ПРОЗОРИСТЬ

Інформування про Ініціативу забезпечення прозорості
у видобувних галузях (ІЗПВГ)

Підготовлено командою компанії «SEB Strategy Ltd.» (www.sebstrategy.com). Головний упорядник - Сефтон Дарбі за участю Крістіана Лемпи, Анни Тейлор і Девіда Голдвіна (компанія «Goldwyn International Strategies»). У Міжнародному секретаріаті ІЗПВГ випуск цього довідника здійснювався під керівництвом Андерса Крекенса і Едді Річа. Члени консультативної групи з питань інформування при Секретаріаті (див. список нижче) надали багато корисних коментарів і доповнень на різних етапах підготовки даного видання. Команда також отримала цінну допомогу та зауваження від Асель Караулової (Казахстанський Прес-клуб (Казахстан), Негбалеє Уорнера (глави Секретаріату ІЗПВГ-Ліберія), Франкліна Ашіаді (Секретаріат ІЗПВГ-Гана), Едварда Бікхема (Компанія «AngloAmerican») і Альфреда Багуека Ассобо (національного координатора ІЗПВГ-Камерун).

Члени консультативної групи з питань інформування при Міжнародному секретаріаті ІЗПВГ

Вазірі Адіо, колишній Директор з питань інформування (Секретаріат ІЗПВГ-Нігерія), Антон Артем'єв, Директор (Програма «Kazakhstan Revenue Watch»), Андре Дорен, Директор з питань інформування (компанія «Transparency International»), Джед Міллер, Директор з питань Інтернету (Інститут моніторингу доходів), Леонардо Мацеї, підрозділ з питань розвитку та інформування (Світовий банк), Бен Пічі, Директор з питань інформування (Міжнародна рада гірничодобувної промисловості та металургії), Естер Петріллі-Массі, підрозділ з питань політики в області нафтогазового сектору та гірничодобувної промисловості (Світовий банк), Емануель Санті, управління Віце-президента з питань роботи з корпоративними клієнтами (Африканський банк розвитку), Тім Вікері, консультант з питань розвитку та інформування.

ІЗПВГ в міжнародних оцінках

Заключна заява лідерів країн G20, Піттсбург, США, 25 вересня 2009 р.

Ми підтримуємо добровільну участь в Ініціативі забезпечення прозорості у видобувних галузях, яка закликає до регулярного публічного розкриття інформації про платежі видобувних галузей промисловості урядам і її звірку із зареєстрованими в урядах надходженнями цих коштів.

Заключна заява лідерів країн G8, Л'Аква, Італія, 8 липня 2009 р.

Ми продовжуємо підтримувати Ініціативу щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІЗПВГ) з метою підвищення ефективності управління і скорочення масштабів корупції у видобувному секторі. Ми будемо активізувати зусилля з підтримки процесів валідації усіма країнами, які її запровадили, і усіма компаніями, які діють в цих країнах. Ми також настійно закликаємо країни-кандидати ІЗПВГ провести комплексну імплементацію в межах узгоджених термінів і закликаємо інші країни з економіками, що розвиваються або починають розвиватися, і їх компанії приєднатися до Ініціативи.

Йєрун ван дер Веєр, Президент компанії "Royal Dutch Shell plc."

4-та Глобальна конференція ІЗПВГ, Доха, 17 лютого 2009 р.

Я пишаюся тим внеском, який Shell зробила в ІЗПВГ з початку її заснування. Він є і практичним, і важливим ... Ми робимо це тому, що вважаємо важливим мати потужну інфраструктуру ІЗПВГ в місцях, де буде інтенсивна робота у найближчі роки.

Лакшмі Міттал, голова правління і головний виконавчий директор, ArcelorMittal, 27 січня 2009 р.

Ми знаємо, що наші позиції як лідера в сталеливарній промисловості приносять унікальні обов'язки. Принципи ІЗПВГ, що стосуються дбайливого використання природних ресурсів, прозорості, підзвітності і діалогу між зацікавленими сторонами, доповнюють власні корпоративні цінності компанії ArcelorMittal і політику колективної відповідальності.

Джордж Сорос, 4-та Глобальна конференція ІЗПВГ,

Доха, 17 лютого 2009 р.

Я вважаю, що в цьому важкому фінансовому кліматі багаті на ресурси країни, які імплементують ІЗПВГ, будуть мати конкурентну перевагу. ІЗПВГ не тільки робить важливу інформацію загальнодоступною і такою, що піддається перевірці. Вона також сприяє збільшенню рівня довіри між країною і сторонами, зацікавленими в співпраці з нею, що стимулює надходження інвестицій.

1. ВСТУП

Ініціатива забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІЗПВГ) - це глобальна ініціатива з підвищення рівня прозорості та відповідальності, яка запроваджується у понад 20 країнах, багатих на природні ресурси, по всьому світу. Основу Ініціативи складають два механізми. Перший - регулярна публікація достовірних даних, які пройшли незалежну звірку, про платежі, здійснені компаніями видобувних галузей (наприклад, нафтогазової, гірничодобувної та металургійної) на користь урядів, і доходів, які отримуються цими урядами. Другий - розвиток системи нагляду, який здійснюється зацікавленими сторонами з метою забезпечення гідного і своєчасного запровадження процесу ІЗПВГ в кожній країні і стимулювання громадських дебатів більш широкого масштабу про те, яким чином витрачаються обмежені в часі доходи від освоєння ресурсів.

У чому причина виділення окремо видобувних галузей для особливого ступеню прозорості? Нафтогазовий та гірничодобувний сектори мають ряд характерних особливостей. По-перше, у переважній більшості країн ці ресурси перебувають у власності держави і складають частину «національного надбання». Тому їх освоєння здійснюється з особливою обережністю. По-друге, оскільки вони обмежені в часі (з урахуванням того, що ресурси не нескінченні) щодо завдання забезпечення сталого розвитку протягом терміну, в ході якого здійснюється розробка ресурсів, ресурси повинні використовуватися для нарощування інших форм «капіталу», таких як людський або соціальний капітал або інфраструктура. По-третє, видобувний сектор може забезпечувати великі і високо концентровані доходи, які в деяких країнах безгосподарно витрачалися елітою і не використовувалися на благо суспільства. І, нарешті, було визнано, що в деяких країнах, особливо в тих, де механізми або інститути керівництва недостатньо розвинені, нестабільність цін на товари народного споживання і їх домінування можуть становити серйозні проблеми для макроекономічного управління - те, що називається «ресурсне прокляття».

Хочеться сподіватися, що, підвищуючи рівень прозорості та підзвітності, такі країни зможуть впоратися з низькими показниками розвитку економіки, з корупцією, зможуть зменшити кількість конфліктів, які іноді виникають у країнах, що залежать від нафтових і мінеральних ресурсів. Корупція може мати місце тільки в умовах таємності, часткового доступу або відсутності доступу до інформації. А при відсутності інформації люди часто припускають найгірше - припущення, яке може призвести до недовіри і конфліктів. За допомогою публікації інформації про розміри платежів і надходжень і про те, які організації отримують зазначені надходження, а також за допомогою забезпечення участі громадських організацій у нагляді за цим процесом, ІЗПВГ може сприяти зниженню числа таких ризиків.

Цей Довідник з питань інформування розрахований на будь-яку аудиторію, представники якої займаються запровадженням або надають підтримку запровадженню ІЗПВГ. Він починається з вихідної умови про те, що ефективне інформування є істотним, хоча найчастіше проігнорованим, аспектом запровадження ІЗПВГ. Довідник складений для людей, які, можливо, і не є фахівцями в галузі інформування, але до їх професійних обов'язків входить робота, пов'язана з інформуванням.

В той же час, так як до цього довідника включено багато посилань на політику ІЗПВГ, і, зокрема, на Індикатори валідації ІЗПВГ, заходи, що розглядаються в цьому довіднику, носять рекомендаційний характер і не є політикою. Оскільки до глобального співтовариства ІЗПВГ входять надзвичайно різні країни, неможливо визначити чіткі або абсолютно необхідні компоненти програми інформування про ІЗПВГ. Хотілось би сподіватися, що читачі цього довідника будуть використовувати його для допомоги у відповіді на поставлені перед собою питання про те, якого роду програма необхідна їм; в кінцевому підсумку, кожній країні буде потрібно вибрати свій власний метод. При цьому Правління ІЗПВГ та Міжнародний секретаріат твердо переконані, що без ефективної програми інформування країни будуть зазнавати труднощів на шляху набуття статусу «Країна-послідовник ІЗПВГ» або на шляху отримання максимальних переваг від участі своєї країни в ІЗПВГ.

Довідник складається з чотирьох основних розділів, в яких:

- аналізується, як працює ІЗПВГ (розділ 2);
- розглядається, що являє собою інформування, і роз'яснюється, чому воно є важливим для процесу ІЗПВГ (розділ 3);
- читачеві наданий поетапний процес розробки програми інформування (розділ 4);
- розглядаються практичні приклади розробки програм інформування про ІЗПВГ в країнах, що здійснюють запровадження ІЗПВГ (розділ 5).

Зауваження або питання щодо довідника можна надсилати електронною поштою до Секретаріату за адресою: secretariat@eitransparency.org

2. ІЗПВГ – ОСНОВИ

У даному розділі в загальних рисах розглядається, що уявляють собою основні принципи дії ІЗПВГ. Інформація, викладена у цьому розділі, не має на меті замінити собою ні основні документи, що стосуються політики ІЗПВГ¹, ні стати всеосяжним довідником, в якому розглядається запровадження ІЗПВГ. Тим, кого цікавить зазначений довідник, необхідно ознайомитися з трьома основними публікаціями, які були підготовлені для різних зацікавлених сторін, які беруть участь у ІЗПВГ.²

Критерії ІЗПВГ - це найбільш стисле подання основоположних стандартів ІЗПВГ. Вони дають чітке визначення, що означає «виконувати ІЗПВГ»:

1. Регулярно оприлюднювати дані про всі істотні платежі від компаній нафтогазового і гірничодобувного секторів на користь держави («платежі») і всі істотні доходи, отримані державою від компаній нафтогазового і гірничодобувного секторів («доходи»), для широкої аудиторії на принципах відкритого доступу, які викладені зрозумілим і вичерпним чином.
2. Платежі і доходи, які ще не пройшли аудиторську перевірку, підлягають достовірній та незалежній аудиторській перевірці із застосуванням міжнародних стандартів аудиту.
3. Звірка платежів і доходів проводиться надійним і незалежним адміністратором із застосуванням міжнародних стандартів аудиту, а висновок адміністратора за результатами проведеної звірки, включаючи будь-які виявлені невідповідності, має бути опубліковано.
4. Такий підхід поширюється щодо всіх компаній, у тому числі державних підприємств.
5. Громадські організації беруть активну участь у розробці, моніторингу і оцінці даного процесу, а також беруть участь у громадських дебатах.
6. Для реалізації всього вищесказаного уряд країни за сприяння, якщо необхідно, міжнародних фінансових інститутів, розробляє державний робочий план, достатній у фінансовому відношенні; такий план включає в себе намічені цілі, графік реалізації та оцінку можливої нестачі наявних сил і можливостей.

1 Політика ІЗПВГ посилається на стандарти ІЗПВГ, узгоджені на міжнародному рівні. Зазначені стандарти можна знайти у Збірнику матеріалів ІЗПВГ (2005 рік), Посібнику з проведення валідації ІЗПВГ (2006 рік), а також серії Нотаток з Політики ІЗПВГ, які публікуються Правлінням ІЗПВГ, починаючи з 2007 року. Детальніше про всі зазначені документи щодо політики можна дізнатися на сайті ІЗПВГ: <http://www.eitransparency.org/document>

2 Серед зазначених довідників і посібників - публікація Світового банку про запровадження ІЗПВГ «Застосування перших висновків, зроблених на місцях» на сайті <http://go/worldbank.org/C50KJZ7860>; публікація Інституту моніторингу доходів «У пошуках відповідей: Керівництво для громадських організацій щодо доходів видобувних галузей і ІЗПВГ» на сайті: <http://www.revenuewatch.org/news/publications/drilling-Down.php>, і Довідник для підприємств і організацій з ІЗПВГ, опублікований Міжнародним секретаріатом ІЗПВГ і Міжнародним форумом лідерів бізнесу, на сайті: <http://www.eitransparency.org/document/businessguide>

Для того, щоб визначити, наскільки успішно просувається країна в дотриманні зазначених критеріїв, існує рамкова програма з проведення валідації ІЗПВГ, якою визначається ряд Індикаторів, згідно з якими незалежний валідатор оцінює країну, щоб визначити, чи є країна, яка запроваджує ІЗПВГ, «Країною-кандидатом ІЗПВГ» (тобто знаходиться в процесі запровадження) або «Країною-послідовником ІЗПВГ» (тобто всі Індикатори валідації дотримані).³ У **Діаграмі 1** в загальному вигляді представлені Індикатори валідації. Повні визначення і способи вимірювання зазначених індикаторів розглянуті в Посібнику з проведення валідації ІЗПВГ.

Діаграма 1: Індикатори валідації ІЗПВГ

Крім групи зацікавлених сторін, що здійснює керівництво запровадженням ІЗПВГ в кожній країні, ІЗПВГ має міжнародну структуру керівництва, яка надає підтримку Ініціативі в цілому. У **Діаграмі 2** надана схема вказаної структури. Основний орган з прийняття рішень - Правління ІЗПВГ, засідання якого проводяться кілька разів на рік для прийняття ключових рішень і вироблення напрямків роботи Міжнародного секретаріату ІЗПВГ. До складу Правління входять представники урядів, компаній видобувного сектору, громадських організацій, а також інвестори. Кожні два роки проводиться конференція ІЗПВГ для аналізу досягнутого прогресу, узгодження політики та обрання нових членів Правління.

Міжнародний секретаріат ІЗПВГ, що базується в Осло, відповідає за організаційне забезпечення роботи Правління, а саме: виступає в якості інформаційно-координаційного центру з усіх питань, пов'язаних з Ініціативою, надає консультації, займається розробкою і публікацією політики та інструкцій, а також відповідає за організацію конференцій ІЗПВГ. Крім цього країни, що запроваджують ІЗПВГ, отримують технічну і фінансову допомогу від широкого ряду двосторонніх донорів, а також від Донорського цільового фонду ІЗПВГ при Світовому банку.

Діаграма 2: міжнародна структура керівництва ІЗПВГ

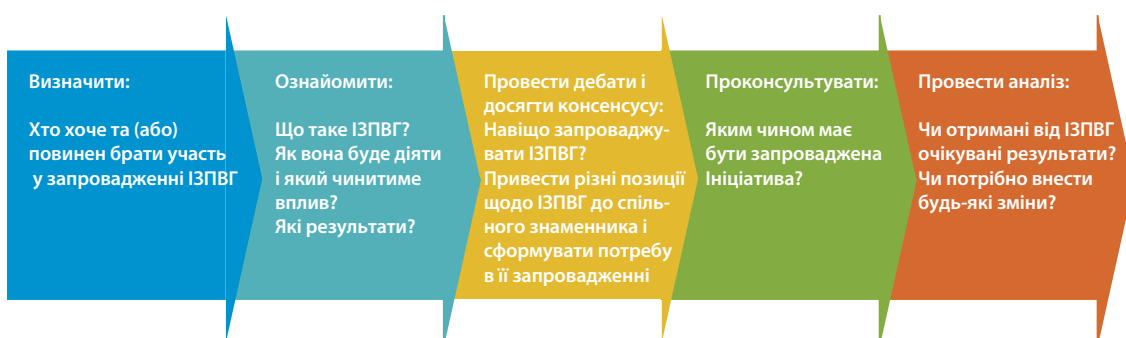
3 Посібник з проведення валідації ІЗПВГ можна знайти на сайті: <http://www.eitransparency.org/document/validationguide>

3. ЩО ТАКЕ ІНФОРМУВАННЯ? ЧОМУ ВОНО ВАЖЛИВЕ ДЛЯ ІЗПВГ?

Інформування - це процес, який забезпечує і просуває обмін інформацією між окремими особами і групами. Потік такої інформації може розходитися у всіх напрямках - від організацій до окремих осіб, від окремих осіб – назад до організацій, а також між організаціями та всередині організацій. Це те, яким чином ми слухаємо, обробляємо інформацію і беремо участь у діалозі з іншими. Воно допомагає формувати сприйняття та рівні довіри один до одного.

Як ви побачите в цьому довіднику, наявність плану з інформування є невід'ємною частиною «роботи з ІЗПВГ», він є обов'язковим елементом. Крім цього, інформування - це не просто процес, де організації, відповідальні за запровадження ІЗПВГ, займаються «трансляцією» інформації на аудиторію. І хоча наявність інформаційної кампанії - це корисний компонент програми інформування, повинен, все ж таки, бути процес, в якому інформація повертається назад до тих, кому поставлено в обов'язок займатися запровадженням ІЗПВГ. У **Діаграмі 3** продемонстровано кілька різних функцій, які виконує інформування у програмі ІЗПВГ.

Діаграма 3: **Функції інформування у програмі ІЗПВГ**

ІЗПВГ - це ініціатива, підкріплена діями, які вимагають прозорості (наприклад, публікація інформації) та підзвітності. Для вирішення поставлених завдань кожна країна формує керівний комітет зацікавлених сторін, до складу якого входять представники державних установ, компаній видобувної галузі та громадських організацій. Цей комітет покликаний здійснювати загальне управління процесом ІЗПВГ, включаючи прийняття ключових рішень в рамках ІЗПВГ від імені кожної групи відповідної зацікавленої сторони. Комітет має велику ймовірність досягти успіху у своїй місії підвищення рівня підзвітності та прозорості, якщо його робота буде добре зрозуміла для громадськості і груп основних зацікавлених сторін.

Інформування є необхідним для отримання статусу країни-послідовника ІЗПВГ

У ряді Індикаторів валідації ІЗПВГ (див. діаграму 5 на стор. 20) прямо згадується про заходи з інформування, адже без таких заходів було б важко досягти зазначених Індикаторів. Наприклад, згідно з вимогами Індикатора 5 – формування групи зацікавлених сторін – уряд повинен прозоро проводити відбір кандидатів для членства в групі, яка буде здійснювати керівництво процесом ІЗПВГ. Після того, як така група буде сформована, необхідно організувати внутрішній процес передачі та обміну інформацією для того, щоб члени групи могли отримувати необхідні консультації з усіх ключових питань. І, нарешті, рішення, прийняті групою зацікавлених сторін, повинні бути оприлюднені – особливо повинні бути доведені до відома державних установ і компаній видобувних галузей, які повинні будуть надати інформацію в рамках процесу ІЗПВГ.

З метою забезпечення звітності з боку всіх компаній в рамках процесу ІЗПВГ (Індикатор валідації 11), можуть, з іншого боку, знадобитись цільові заходи з інформування, спрямовані на надання певної інформації невеликому числу працівників кожної компанії. Це питання можна вирішити шляхом розробки інструкцій зі звітності для компаній, шляхом проведення семінарів та конференцій для фінансового керівництва компаній, а також шляхом інформування компаній про те, до кого вони можуть звернутися за консультацією з питань їх зобов'язань з підготовки і подання звітності.

Труднощі і переваги ефективного інформування про ІЗПВГ

Інформування про ІЗПВГ має свої складності, і організатори запровадження ІЗПВГ стикаються з рядом певних труднощів.

- **Ініціатива передбачає участь декількох зацікавлених сторін:** це означає, що на початкових етапах консенсус практично відсутній і необхідно сформувати довіру серед різних зацікавлених сторін.
- **Вона має справу зі складними угодами у складних галузях:** у багатьох країнах лише деякі люди розуміють систему оподаткування або нарахування роялті; лише деякі люди розуміють, як працюють компанії нафтогазового та гірничодобувного сектору; уряди і компанії часто мають вельми невірне розуміння того, чого хоче народ, і, в кінцевому підсумку, ніхто не розбирається у всіх цих питаннях. Одне з важливих завдань ІЗПВГ – опрацювати всі ці множинні рівні необізнаності, а також допомогти впливовим особам та організаціям ЗМІ зрозуміти, чому питання, які піднімає ІЗПВГ, важливі і їх слід висвітлювати в новинах.
- **У той час як процес ІЗПВГ дає ряд матеріальних «продуктів»** у ході запровадження ІЗПВГ (робочий план, форми звітності та звіти ІЗПВГ) основні, і досить істотні, переваги запровадження ІЗПВГ носять нематеріальний характер. Основні переваги (див. внизу) – це більший рівень довіри серед зацікавлених сторін, зниження числа ризиків для населення і компаній, більш реальна можливість для громадян отримувати звіти від компаній і уряду, а також поліпшення інвестиційного клімату завдяки зниженню ризиків. Всі ці переваги залежать від сприйняття. Ефективне інформування є надзвичайно необхідним для визначення та контролю поглядів різних зацікавлених сторін у ході всього процесу.

За допомогою заходів з інформування можна вирішувати зазначені проблеми. Публікація і обговорення переваг, які країна отримує від доходів, можуть допомогти в подоланні відчуття економічної експлуатації або позбавлення влади, яке відчувають деякі люди в країнах, багатих на природні ресурси.

За допомогою інформування можна також вирішувати питання нерозуміння того, яким чином видобувні галузі – і пов'язана з ними система доходів – фактично функціонують або повинні функціонувати. Відносно громадських організацій або більш широких верств населення відкриті канали інформування можуть дати їм можливість прямо висловлювати свої побоювання і задавати запитання на адресу уряду і компаній видобувного сектору. За допомогою інформування можна підтримати процес, який передбачає участь населення та консультації з питань використання ресурсів видобувного сектору країни. Поліпшення вітчизняних і міжнародних поглядів на те, наскільки добре здійснюється управління ресурсами країни і на те, яким чином кошти, які надходять, використовуються на благо розвитку країни, може, у свою чергу, поліпшити інвестиційний клімат країни і навіть вивести на новий якісний рівень суверенний кредитний рейтинг країни, тим самим полегшуючи залучення інвестицій в інші галузі і сектори економіки.

Відповідно, для програм ІЗПВГ, які не мають цілеспрямованого інформування, існують певні ризики. Такі програми:

- можуть не відповідати Індикаторам валідації ІЗПВГ по мірі проходження процесу валідації, і, таким чином, країна не отримає статус «Країна-послідовник»;
- можуть розглядатися зацікавленими сторонами як безглуздий або шахрайський захід – при незалученні та відсутності інформації зацікавлені сторони найчастіше припускають найгірше;
- можливо, не зможуть надати інформацію, необхідну всім зацікавленим сторонам, для участі у запровадженні ІЗПВГ;
- можуть посилювати напругу між зацікавленими сторонами, які не залучені до ІЗПВГ;
- можуть зіткнутися з ризиком підготовки важливої інформації, яка або виявиться неповною, або ні ким не буде використана.

4. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ ІНФОРМУВАННЯ ПРО ІЗПВГ

У цій статті розглядається ряд кроків, які необхідно здійснити для розробки програми інформування. Тут представлені пропозиції і думки, але не абсолютні відповіді. У зв'язку з цим, найголовніше для тих, хто бере участь у підготовці програми інформування про ІЗПВГ – це проведення консультацій на ранніх стадіях реалізації програми і на широкому рівні з усіма зацікавленими сторонами по всіх суттєвих, на їхню думку, питаннях. Для сприяння цьому процесу багато країн, які запроваджують ІЗПВГ, створили підгрупу основної керівної групи зацікавлених сторін, основний фокус якої – питання інформування.

До початку запровадження ІЗПВГ

Коли країна знаходиться на етапі розгляду можливості приєднання до ІЗПВГ, можна розробити програму інформування, яка буде враховувати такі основні моменти:

- визначення та залучення основних зацікавлених сторін;
- визначення питань, які можуть перешкоджати приєднанню до ІЗПВГ;
- надання інформації про ІЗПВГ широкому колу зацікавлених сторін, і, при необхідності, забезпечення перекладу інформації місцевими мовами;
- визначення та опрацювання стурбованостей зацікавлених сторін, які можуть виступати проти запровадження ІЗПВГ.⁴

Одна зі складнощів, пов'язана зі здійсненням заходів щодо інформування до прийняття рішення про те, чи необхідно прийняти Ініціативу чи ні, полягає в тому, що часто відсутній бюджет, виділений для Ініціативи. При таких обставинах особи, які займаються наданням консультацій зацікавленим сторонам щодо ІЗПВГ, можуть розглянути можливість залучення коштів для проведення заходів з інформування з державного бюджету, фінансування таких заходів за рахунок коштів двосторонніх донорів, міжнародних громадських організацій, або донорського цільового фонду ІЗПВГ при Світовому банку (див. розділ «Ресурси для програми інформування» на стор. 24).

⁴ Деякі країни, такі як Замбія та Мозамбік, почали проводити спільні дослідження з метою відпрацювання зазначених чотирьох моментів.

Розробка плану інформування

До початку реалізації повної програми інформування на підтримку запровадження ІЗПВГ важливо продумати, яким чином структурувати таку програму. Деякі країни приступили до реалізації стратегій інформування для програм ІЗПВГ. Схема документу «Технічне завдання» для найму окремої особи або організації для розробки стратегії інформування надана в **Додатку В**, а практичні приклади по деяких країнах (Казахстан) з наявними стратегіями інформування можна знайти у **Розділі 5**.

На самому початку процесу інформування особи, відповідальні за розробку програми інформування, повинні визначити:

- **які завдання** програми інформування, і яким чином буде вимірюватися прогрес?
- **що являють собою** різні зацікавлені сторони, які беруть участь в ІЗПВГ?
- **яку інформацію** потрібно передавати?
- **коли** необхідно ввести різні елементи програми інформування?
- **хто** буде відповідати за виконання різних елементів програми, і хто має повноваження говорити про Ініціативу і виступати від її імені?
- **чи є бюджет** для заходів з інформування?

Кожне з перерахованих вище питань розглядається більш докладно у наступних розділах. Однак для початку буде корисно визначити ключові фактори, що сприяють успішній програмі інформування. Вони перераховані нижче в **Таблиці 1**.

Таблиця 1: Ключові фактори для успішної програми інформування про ІЗПВГ

1 Почніть раніше: Продумайте завдання інформування та підготуйте стратегію для того, щоб зайнятися виконанням цих завдань якомога раніше в процесі ІЗПВГ – дуже пізно починати розробку стратегії інформування під час підготовки вашого першого звіту по ІЗПВГ.

2 Визначте кінцеву мету: Хороша програма інформування сприяє як здійсненню процесу ІЗПВГ, так і отриманню результатів. Програма інформування - це не просто інформаційна кампанія, це процес, в якому потік інформації здійснюється в різних напрямках - від тих, хто займається запровадженням ІЗПВГ, до зацікавлених сторін, так само як і між різними зацікавленими сторонами. Це процес оцінки, створення і забезпечення взаєморозуміння.

3 Виділіть ресурси: Ресурси в достатньому обсязі – як людські, так і фінансові - повинні бути виділені для

підтримки роботи з інформування. Хтось з національного секретаріату ІЗПВГ (бажано фахівець з питань інформування) повинен здійснювати координацію діяльності з інформування - це має бути частиною посадових обов'язків цієї особи.

4 Визначте відповідні зацікавлені сторони, з якими будуть підтримуватися зв'язки, а також засоби, за допомогою яких підтримання зв'язку було б найбільш ефективним.

5 Визначити ідейний зміст: До Плану інформування повинні бути включені тези та заходи з інформування. У ньому також повинні бути використані методи, відкориговані таким чином, щоб вони були цікаві, доречні і відповідали потребам різних груп зацікавлених сторін. Інформування - це не один захід, який реалізується одноразово для всіх

людей. Інформування – це безперервний процес, який постійно розвивається для того, щоб зацікавити різні зацікавлені сторони та забезпечити їх участь.

6 Збирайте думки: Необхідно ввести відкритий механізм отримання думок – зацікавлені сторони повинні мати можливість повідомляти людям, що займаються реалізацією програми ІЗПВГ, про те, що вони думають. Програма ІЗПВГ і люди, які в ній працюють, повинні бути доступні для всіх і мати уявлення про те, яким чином вони будуть використовувати зібрані думки.

7 Аналізуйте питання і пропрацюйте їх: Необхідно запровадити механізми аналізу для того, щоб регулярно коригувати програму інформування з рахуванням нових питань і зацікавлених сторін, а також для того, щоб здійснювати оцінку ефективності програми інформування.

Визначення завдань; сегментація за видами дослідження і за типами аудиторії

Перший крок програми інформування – це визначення завдань програми інформування. Завдання мають бути чіткими, простими і досяжними. Оскільки ІЗПВГ має певні, узгоджені на міжнародному рівні, критерії та Індикатори валідації, було б корисно пов'язати завдання програми інформування з досягненням критеріїв і Індикаторів. Також корисно подумати про те, які проблеми або перешкоди планується вирішити або усунути в рамках програми інформування, а також забезпечити розроблення заходів для вирішення таких проблем. І, нарешті, на цьому етапі важливо також подумати про те, яким чином буде вимірюватися прогрес щодо досягнення зазначених завдань, і хто буде цим займатися.

Наступний крок - це визначення різних груп зацікавлених сторін, участь яких є необхідною, або які бажають взяти участь, а також ознайомлення з поглядами, які мають ці групи. Для того, щоб правильно розробити програму інформування, важливо знати таке:

- Що являють собою різні групи зацікавлених сторін, і які з них є найбільш важливими для програми ІЗПВГ?
- Наскільки ці групи розуміють, що таке ІЗПВГ?
- Які їх погляди на питання і організації, що пов'язані з процесом ІЗПВГ? Наприклад, яка їх думка про уряд? Які їхні основні побоювання відносно компаній видобувного сектору?
- Де вони отримують інформацію, і яким джерелам інформації вони довіряють?
- Які питання, пов'язані з видобувними галузями/управлінням державними фінансами, розглядалися або розглядаються на даний час у ЗМІ?
- Які особи з тих, хто формує громадську думку, можуть впливати на думки ключових зацікавлених сторін?

Таку інформацію можна визначити, вдавшись до послуг дослідницької компанії, яка проведе дослідження з питань інформування. Складовими такого дослідження можуть бути:

- аналіз статей/програм у ЗМІ, які публікувалися/були показані протягом минулого року;
- проведення опитувань серед репрезентативних груп населення;
- проведення інтерв'ю з ключовими зацікавленими сторонами;
- розсилка опитувальників людям, які працюють в певних організаціях, в тому числі у відповідних державних міністерствах і установах, які беруть участь у ІЗПВГ;
- відвідування певних заходів. Було б корисно, наприклад, попросити людей, які беруть участь у конференції з питань нафтогазової галузі, заповнити опитувальники.

Хто ваша аудиторія?

Важливо мати дуже широке уявлення про ті сторони, які можуть бути зацікавлені в ІЗПВГ. В Таблиці 2 наданий докладний перелік тих зацікавлених сторін, які брали участь у програмах ІЗПВГ в різних країнах. Особи, відповідальні за координацію програми ІЗПВГ, повинні також забезпечити доведення програми інформування до тих зацікавлених сторін, які можуть бути надзвичайно важливими для процесу ІЗПВГ, а не тільки до тих організацій, які в силу специфіки своєї діяльності підтримують Ініціативу.

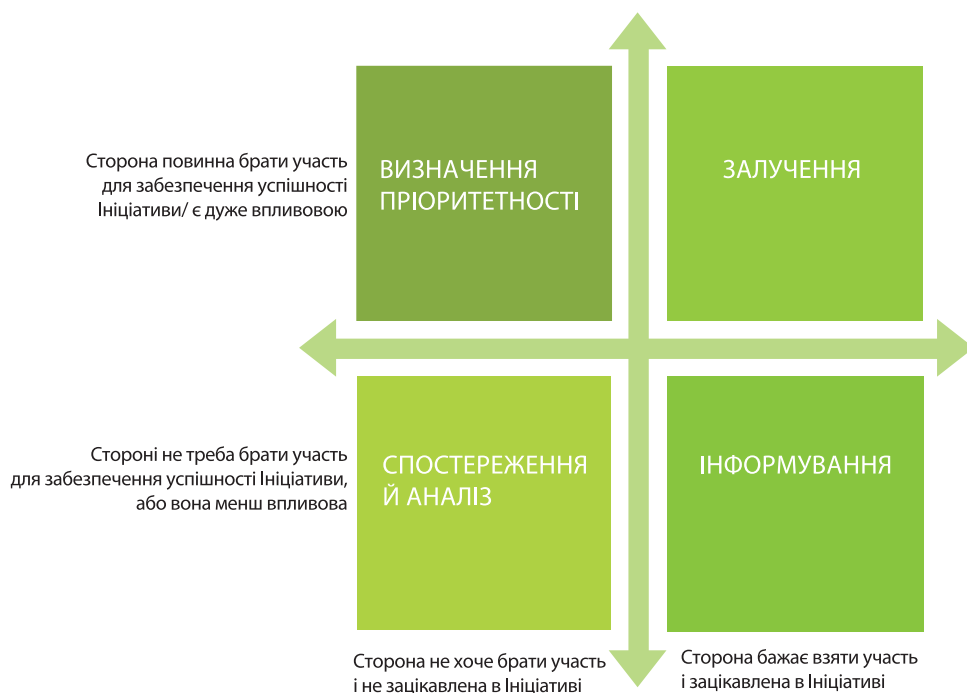
Таблиця 2: Основні типи зацікавлених в ІЗПВГ сторін

<ul style="list-style-type: none"> • Державні міністерства і установи, які контролюють видобувні галузі • Державні міністерства і установи, які відповідають за збір або моніторинг доходів • Комітет з боротьби з корупцією або комітет з належного керування органами державної влади • Вищий ревізійний орган/Генеральний ревізор • Центральний банк • Державні міністерства і установи, які відповідають за підтримку місцевих органів влади/субнаціональних установ • Державні міністерства і установи, які відповідають за координацію міжвідомчої діяльності урядових структур • Парламентські комітети, які відповідають за видобувні галузі, державний бюджет, належне керівництво органами державної влади і т.д. 	<ul style="list-style-type: none"> • Місцеві органи державної влади – наприклад, обласні, районні або міські органи влади • Державні нафто- або гірничодобувні компанії • Нафто- або гірничодобувні компанії, які знаходяться у власності органів місцевої влади (обласних або районних) • Нафто- або гірничодобувні компанії, якими володіють іноземці • Національні органи або асоціації нафто- та/або гірничодобувної промисловості • Місцеві організації громадянського суспільства, які беруть участь у моніторингу видобувних галузей або розвитку тих районів, де здійснюють свою діяльність компанії видобувного сектору; громадські організації боротьби з корупцією 	<ul style="list-style-type: none"> • Міжнародні громадські організації, які беруть участь у загаданій вище діяльності • Профсоюзи • Релігійні організації • Університети і науково-дослідні центри • Традиційні органи влади • Місцеві уряди країн, які беруть участь у підтримці ІЗПВГ на міжнародному рівні • Багатосторонні організації, такі як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд • Правління ІЗПВГ і Міжнародний секретаріат ІЗПВГ • Національні, регіональні і міжнародні ЗМІ
---	---	--

Після визначення всіх можливих зацікавлених в програмі ІЗПВГ сторін корисно визначити пріоритетність таких груп зацікавлених сторін. Оскільки ресурси для програми інформування неминуче будуть обмежені, розстановка пріоритетів по відношенню до зацікавлених сторін допоможе раціонально розподілити ресурси.

Один із способів визначення пріоритетності зацікавлених сторін - це нанесення їх на діаграму, подібно до тієї, що наведена нижче. Вказана діаграма містить дві змінні - чи хоче зацікавлена сторона брати участь в ІЗПВГ або чи зацікавлена вона в ІЗПВГ, і чи необхідно зацікавленій стороні брати участь в ІЗПВГ для того, щоб реалізація Ініціативи була успішною. На підставі двох зазначених змінних, можна визначити чотири різних підходи для різних груп зацікавлених сторін.

Діаграма 4: Визначення пріоритетності зацікавлених сторін

Зацікавлені сторони, які мають інтерес до участі в Ініціативі і яким необхідно брати участь з метою забезпечення успішності Ініціативи, повинні бути тісно залучені. Це означає, що програма інформування має надавати їм повну інформацію про те, що відбувається, і необхідно прагнути отримати їхню думку про те, яким чином має здійснюватись запровадження Ініціативи. Сторони цієї групи є вашими ключовими зацікавленими сторонами, і в рамках програми інформування повинні бути виділені достатні ресурси для роботи з ними.

Необхідно визначити пріоритетність зацікавлених сторін, які не мають інтересу до Ініціативи і не хочуть брати участь в ній, але без яких запровадження Ініціативи не може бути успішним. **Це найважливіша група зацікавлених сторін: без неї не вдасться запровадити Ініціативу**, і тому значні кошти повинні бути виділені на проведення заходів з інформування, орієнтовані на такі зацікавлені сторони. У відношенні таких зацікавлених сторін у програмі інформування повинні бути передбачені заходи, які дуже чітко орієнтовані на питання, які їх турбують і на визначення і озвучування переваг запровадження ІЗПВГ для вказаної групи.

Наступна група зацікавлених сторін складається з таких людей або організацій, які хочуть брати участь в ІЗПВГ, однак від їх участі успішність реалізації Ініціативи не залежить. Тим не менше, важливо, щоб такі зацікавлені сторони зберігали свою участь у програмі ІЗПВГ. Проте заходи з інформування можуть бути спрямовані більше на інформування таких сторін про хід робіт з запровадження Ініціативи.

Остання група зацікавлених сторін - це ті, хто не проявляє інтересу до ІЗПВГ, і яким не потрібно приймати участь для того, щоб забезпечити успішне запровадження Ініціативи. У рамках програми з інформування можна виділити незначний обсяг коштів або не виділяти жодних коштів на цю групу, проте програма (і ставлення різних зацікавлених сторін до ІЗПВГ) повинна **відслідковуватись**, а їх відношення до ІЗПВГ повинно періодично **аналізуватись** для того, щоб переконатися, чи вони згодом не стали проявляти більший інтерес до ІЗПВГ або їх участь не стала більш необхідною для процесу ІЗПВГ. Для будь-якої ініціативи, заснованої на принципі прозорості, повинно бути зроблено припущення про те, що інформація повинна бути завжди доступною для будь-якої групи, представники якої бажають інформувати самі себе.

Після визначення зацікавлених сторін і розстановки їх по пріоритетності буде корисним далі розділити їх на три окремі групи:

Внутрішня аудиторія/зацікавлені сторони: у багатьох країнах, що запроваджують ІЗПВГ, орган чи секретаріат, який відповідає за координацію запровадження, входить до складу державної установи чи міністерства. Такому органу необхідно обміркувати, яким чином він збирається здійснювати обмін і передачу інформації у своїх межах, з іншими командами або департаментами всередині установи/міністерства, в рамках якого він сформований, з офіційними особами на всіх рівнях і з міністерствами, а також з іншими державними міністерствами, яким необхідно брати участь у процесі ІЗПВГ. Також повинен бути розроблений певний процес для обміну інформацією всередині керівної групи зацікавлених сторін, а також для проведення консультацій з членами такої групи. Тут необхідно передбачити проведення регулярних нарад і публікацію протоколу таких нарад. Такі «Внутрішні зацікавлені сторони» необхідно регулярно інформувати і проводити з ними консультації з питань прогресу з запровадження Ініціативи.

Національна аудиторія/зацікавлені сторони: Ця група включає в себе всі зацікавлені сторони, які потенційно беруть участь у процесі ІЗПВГ або виявляють до нього інтерес, але не працюють в організаціях, які координують запровадження ІЗПВГ, і не співпрацюють з ними.

Міжнародна аудиторія/зацікавлені сторони: ІЗПВГ є глобальною ініціативою, у зв'язку з чим, Правління ІЗПВГ і Міжнародний секретаріат ІЗПВГ будуть зацікавлені дізнатися, як країни здійснюють запровадження ІЗПВГ. Міжнародні організації, ЗМІ, інвестори, мультинаціональні компанії і міжнародні громадські організації можуть також бути зацікавлені в прогресі, досягнутому в ході запровадження ІЗПВГ. Формування міжнародного визнання програми вашої країни може також допомогти в забезпеченні підтримки з боку зацікавлених сторін на національному рівні.

Про що необхідно інформувати?

Програма інформування про ІЗПВГ повинна переслідувати дві основні цілі - зміцнення і розширення процесу ІЗПВГ за участю зацікавлених сторін і передача певної інформації більш широким верствам населення. У **діаграмі 5** подаються приклади видів інформації і процесів, про які можна інформувати на різних етапах процесу ІЗПВГ. Різні етапи, наведені в діаграмі - етап приєднання, етап підготовки, етап розкриття і етап поширення - це ті ж етапи запровадження ІЗПВГ, які використовуються в Посібнику з проведення валідації ІЗПВГ. Інформація та процеси, представлені в діаграмі, - це просто приклади. Вони не являють собою вичерпний перелік, та різні країни повинні орієнтувати свої програми інформування на різні види інформації та процеси.

Необхідно розробити комплекс ключових тез для кожної окремої групи зацікавлених сторін, що беруть участь у процесі ІЗПВГ. В ідеалі такі тези повинні бути розроблені з урахуванням результатів дослідження, проведеного для визначення потреб щодо інформування кожної групи зацікавлених сторін. Такі тези будуть використовуватись в якості основи для підготовки змісту, який зацікавить, проінформує і залучить таку групу. Спроба розробки комплексу ключових тез, які відповідають кожній групі зацікавлених сторін, з іншого боку, завжди тягне за собою ризик або підготовки занадто довгого переліку тез, або розробки тез, які носять настільки загальний характер, що вони не цікаві і не корисні людям.

Ключові тези повинні:

- бути ємними, такими, що легко запам'ятовуються і відповідають культурним особливостям; не більше 2-3 тез на кожную групу;
- базуватися на глибокому розумінні аудиторії, для якої вони призначені;
- бути розробленими для кожної окремої групи зацікавлених сторін: компаніям видобувного сектору, наприклад, будуть цікаві різні аспекти, пов'язані з громадськими організаціями і з державними установами;
- використовуватись різними способами для різних інформаційних середовищ: те, що говориться на веб-сайті, наприклад, має відрізнятися від того, що викладається у виступі посадової особи високого рангу і основного відповідального виконавця з питань ІЗПВГ;
- регулярно оновлюватись - люди легко втомлюються від однієї і тієї ж самої інформації;
- забезпечуватись реальними прикладами, прийнятими для конкретної групи зацікавлених сторін.

Діаграма 5: **Заходи з інформування про ІЗПВГ**

	ПРИЄДНАННЯ	ПІДГОТОВКА	РОЗКРИТТЯ	ПОШИРЕННЯ
ПРОЦЕС	<ul style="list-style-type: none"> • Перекласти основну інформацію про ІЗПВГ на місцеві мови • Роз'яснити, що являє собою ІЗПВГ • Оголосити, хто є відповідальним виконавцем з питань ІЗПВГ (3) • Провести консультації з питань складання робочого плану ІЗПВГ і опублікувати його 	<ul style="list-style-type: none"> • щоб усі звітуючі структури (Державні установи і компанії) знали про ІЗПВГ і розуміли, які дії вони повинні вжити (6, 7, 11) • Розробити та оприлюднити форми звітності (9) • Відкрити сайт ІЗПВГ • Організувати проведення відкритого конкурсу з вибору аудиторської фірми для проведення звірки даних компаній і уряду та підготовки звітів з ІЗПВГ (10) 	<ul style="list-style-type: none"> • Програми нарощування потенціалу, які роз'яснюють зацікавленим сторонам, яким чином працюють система управління державним бюджетом та система збору доходів, а також специфіку здійснення компаніями видобувного сектору своєї діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечте доступність звітів з ІЗПВГ так, щоб з ними могли ознайомитися представники широкої громадськості, щоб вони були зрозумілі і носили вичерпний характер (18) • Надавайте різноманітні короткі довідки за основними результатами/тезами для різних груп зацікавлених сторін (18) • Визначте загальну суму платежів, здійснених компаніями, і загальну суму доходів, отриманих урядом • Поясніть будь-які виниклі невідповідності (18) • Узагальніть і зробіть доступними будь-які питання/проблеми, виявлені в звіті (Індикатор аналізу)
ІНФОРМАЦІЯ	<ul style="list-style-type: none"> • Визначте ключові зацікавлені сторони та проконсультуйтеся з ними щодо доцільності прийняття ІЗПВГ. Чи хочуть вони брати участь? Які їх основні побоювання? Які можливі перешкоди для запровадження ІЗПВГ? • Проведіть дослідження для визначення того, що знають або не знають люди про ІЗПВГ і пов'язані з нею питання • Визначте кандидатури членів керівної групи зацікавлених сторін • Визначте ресурси для заходів щодо інформування 	<ul style="list-style-type: none"> • Призначте фахівця з інформування або найміть зовнішніх фахівців з інформування • Розробіть стратегію інформування • Обговоріть з усіма зацікавленими сторонами, якого роду програму ІЗПВГ слід прийняти: хто, перед ким і за що звітується (6, 7) • Визначте надійних посередників для інформування про процеси ІЗПВГ і визначте інформацію, призначену для різних аудиторій 	<ul style="list-style-type: none"> • Оприлюдніть процес звітування • Визначте «споживачів» інформації, яка буде представлена у звіті: хто буде зацікавлений, і які аспекти будуть їх цікавити? • Виїзні презентації, статті в газетах, програми на радіо і телебаченні з метою забезпечення загальнонаціональної підтримки процесу ІЗПВГ 	<ul style="list-style-type: none"> • Відкриті консультації щодо результативності процесу ІЗПВГ. Які зміни можна внести для того, щоб поліпшити процес ІЗПВГ? (Індикатор аналізу) • Чи необхідна зміна членів керівної групи зацікавлених сторін або їх ротація? Якщо так, оголосіть відкриті пошуки кандидатур нових членів (Індикатор аналізу) • Проведіть аналіз ефективності програми інформування відносно підтримки ІЗПВГ (Індикатор аналізу)

Коли мають бути запроваджені різні елементи програми інформування?

Заходи з інформування необхідно проводити протягом усіх фаз ІЗПВГ - з моменту приєднання до виконання оцінки. І такі заходи повинні складати невід'ємну частину робочої програми ІЗПВГ. У більшості країн період переходу від першого прийняття зобов'язання з реалізації ІЗПВГ до опублікування звіту займає приблизно 1-2 роки. Так як процес досить тривалий і безперервний, програма щодо інформування про ІЗПВГ повинна розглядати залученість зацікавлених сторін до всіх фаз процесу ІЗПВГ.

Можуть виникнути труднощі при встановленні «золотої середини» між надмірним залученням зацікавлених сторін та їх неучастю в процесі. Більш того, різні зацікавлені сторони будуть мати досить різні потреби в області інформування на різних етапах проекту. Наведені нижче компоненти дають опис видів комунікаційних потреб, які можуть виникати у зацікавлених сторін у різні періоди процесу ІЗПВГ.⁵

Компонент 1 - Поінформованість: Підвищити рівень обізнаності та розуміння зацікавленими сторонами процесу ІЗПВГ і можливостей, які він несе щодо поліпшення якості державного управління видобувною промисловістю. Цей етап включає обізнаність представників державних органів, ЗМІ, зацікавлених груп і широких верств населення. Тут необхідно донести ідею обґрунтованості ІЗПВГ - що зробить Ініціатива для зниження рівня бідності? Для розвитку?

Компонент 2 - Освіта: Допомогти зацікавленим сторонам дізнатися про форми комплексної інформації, яка буде отримана в ході реалізації процесу ІЗПВГ з тим, щоб вони змогли ефективно виконати аналіз такої інформації після її отримання. Також не менш важливо з самого початку визначити очікування різних груп зацікавлених сторін та шляхи їх участі у процесі.

Компонент 3 - Достовірні знання та аналіз: Надати зацікавленим сторонам інформацію, отриману в ході виконання звірки/аудиту в рамках ІЗПВГ, і пояснити її значущість. Деякі зацікавлені сторони можуть використовувати таку інформацію для аналізу фінансових методів та процедур видобувних галузей своєї країни, які використовувались у минулому. Інші можуть захотіти переконатися в цілісності самої фінансової системи та розмірі сум, наявних в уряді на державні витрати. Для цього необхідно спростити інформацію та дати пояснення за основними отриманими результатами.

Компонент 4 - Реформи, усунення недоліків і підвищення можливостей: Дозволити зацікавленим сторонам зрозуміти, які заходи, якщо необхідно, група зацікавлених сторін буде рекомендувати за результатами звіту. Які державні процеси необхідно змінити чи вдосконалити у відповідь на рекомендації, зроблені у звіті? Необхідно інформувати громадськість для того, щоб вона змогла сформувати свою думку і використати політичний процес для забезпечення участі у складанні програми реформування з метою майбутнього управління доходами видобувних галузей.

Як інформувати про процеси ІЗПВГ і надавати інформацію?

Цілком очевидно, що неможливо розробити єдиний план інформування про ІЗПВГ для всіх країн, оскільки країни відрізняються значним чином за своїми масштабами, населенням, щільністю населення, мовами, рівню грамотності, а також політичним, економічним і культурним переконанням, системами і структурами. План інформування має включати комплекс заходів з прямого і непрямого інформування.

⁵ Ця структура заснована на структурі Стратегії інформування нігерійської ІЗПВГ (НІЗПВГ), розробленої «Goldwyn International Strategies» і Крісом Майландером. На сьогоднішній день Стратегія інформування НІЗПВГ є, ймовірно, самою всебічною стратегією інформування, розробленою для програми ІЗПВГ. З нею можна ознайомитися на сайті: [http://www.neiti.org.ng/files-pdf/NEITI% 20Communications% 20Strategy.pdf](http://www.neiti.org.ng/files-pdf/NEITI%20Communications%20Strategy.pdf). Додаткова інформація представлена в якості практичного прикладу в Розділі 5.

Способи прямого інформування відносяться до будь-якого методу, за допомогою якого зацікавлена сторона (окрема особа або організація) може отримувати інформацію та приймати участь у процесі без попередньої компіляції і інтерпретації інформації/процесу іншою організацією (як, наприклад, ЗМІ).

Способи прямого інформування можуть включати таке:

- виїзні презентації, семінари, практикуми, конференції;
- обговорення питань ІЗПВГ безпосередньо з іншими зацікавленими сторонами або членами всередині однієї групи зацікавлених сторін. Наприклад, у багатьох країнах, що запроваджують ІЗПВГ, існують коаліції організацій громадянського суспільства, що беруть участь в ІЗПВГ. Найчастіше такі коаліції діляться інформацією серед різних груп, а також консультуються одна з одною з метою вироблення спільних позицій з питань ІЗПВГ;
- брифінги та прес-конференції для журналістів;
- веб-сайти і електронна пошта;
- постери, інформаційні бюлетені, брошури, роздаткові матеріали, дошка оголошень і т.д.

Перевага прямого інформування полягає в тому, що особам, залученим до діяльності з інформування, набагато легше висловлювати свою думку організаторам такої діяльності. Також легко зосередити діяльність з інформування на конкретних групах і використовувати при цьому кошти, які викликають довіру у таких груп.

Способи непрямого інформування - це методи інформування, які передбачають окрему форму проміжної передачі даних – тобто інформація найчастіше компілюється і інтерпретується іншою організацією. Способи непрямого інформування можуть включати наступне:

- радіо;
- телебачення;
- газети/журнали;
- веб-сайти третіх сторін.

Перевага непрямого інформування полягає в тому, що методи, які в ньому використовуються, орієнтовані на величезну кількість людей при відносно невисоких затратах. Однак мінус непрямого інформування у тому, що методи, які в ньому використовуються, часто є одностороннім «мовленням». Також при використанні методів непрямого інформування більш важко контролювати передану інформацію.

Залежно від засобів інформування, які використовуються, необхідно розробляти комплекс інструментів інформування для роботи з такими засобами. Такі інструменти можуть включати наступне:

- комплект основоположних матеріалів (брошури, проспекти, постери, інформаційна підбірка для преси, інформаційні листки), які дають стислий опис роботи процесу ІЗПВГ;⁶
- повідомлення для преси для ознайомлення ЗМІ про майбутні заходи;
- прес-релізи для ЗМІ - наприклад, прес-реліз, що повідомляє про початок реалізації процесу ІЗПВГ або висновки, зроблені у звіті ІЗПВГ;
- виступи Основної відповідальної особи за ІЗПВГ та інших «посланників», які користуються довірою – тобто помітних постатей, які мають доступ до широких верств населення і вважаються надійним джерелом інформації;

6 Складений Міжнародним секретаріатом ІЗПВГ інформаційний листок ІЗПВГ є хорошим прикладом «основних матеріалів». Його можна знайти на сайті: <http://www.eitransparency.org/document/factsheet>

- регулярна розсилка інформаційних бюлетенів всім зацікавленим сторонам, щоб тримати їх у курсі подій, що відбуваються;
- національний веб-сайт ІЗПВГ - велика частина названої вище інформації, а також ключові документи безпосередньо з процесу ІЗПВГ (наприклад, робочий план і звіти ІЗПВГ) можуть бути переписані для розміщення на сайті. Інформацію для сайту необхідно переписувати, оскільки люди схильні зовсім по-іншому «сканувати» розміщену в Інтернеті інформацію (менше терпляче, менш уважно). У **Додатку А** представлена більш детальна інформація з розробки ефективного веб-сайту;
- виїзні презентації, в ході яких групи ключових зацікавлених сторін і особи, що формують громадську думку, направляються до різних регіонів країни з тим, щоб роз'яснити суть процесу ІЗПВГ широким верствам населення;
- оголошення у друкованих виданнях, на радіо і телебаченні;
- редакторські колонки і авторські статті в газетах;
- надання місця урядом і пресою для соціальної реклами. Уряд може виділяти безкоштовну площу для реклами в місцях надання суспільних послуг (наприклад, у громадському транспорті). Деякі служби ЗМІ можуть добровільно або відповідно до закону давати безкоштовну соціальну рекламу;
- аналізи, опитування громадської думки і дослідження також можуть бути використані для інформування про структуру комунікаційної програми і формування «медійного (ЗМІ) гачка» - тобто корисна інформація, навколо якої буде збудована історія.

У поданій нижче діаграмі представлені приклади різних способів інформування з зазначенням сильних і слабких сторін кожного такого способу:

Діаграма 6: **Сильні та слабкі сторони різних способів інформування**

Способи інформування					
	Веб-сайт	Непрямі способи (напр., радіо, телебачення, газети)	Семінари і конференції (напр., конференція, присвячена початку процесу ІЗПВГ або навчальних програм)	Дослідження/ аналізи/ опитування (напр., телефонні опитування, огляди преси)	Організації зацікавлених сторін (напр., бізнес асоціації/ коаліції громадських організацій)
Сфера застосування	<ul style="list-style-type: none"> • Звичайна передача даних, але може включати механізми зворотного зв'язку 	<ul style="list-style-type: none"> • Звичайна передача даних, за виключенням радіопередач за участю слухачів 	<ul style="list-style-type: none"> • Можуть бути використані в інформаційних, освітніх і консультаційних цілях 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовується для повідомлення про програму інформування і моніторингу рівня поінформованості населення 	<ul style="list-style-type: none"> • Можуть бути використані в інформаційних, освітніх і консультаційних цілях
Спрямованість	<ul style="list-style-type: none"> • Залежить від рівня доступу до Інтернету в країні. Підходить для інформування міжнародних зацікавлених сторін 	<ul style="list-style-type: none"> • Можуть бути спрямовані на конкретні області і групи. Радіо підходить для сільської аудиторії. Іноді важко контролювати інформацію, яка передається 	<ul style="list-style-type: none"> • Охоплює невелику кількість ключових зацікавлених сторін 	<ul style="list-style-type: none"> • Невелика, але репрезентативна вибірка різних зацікавлених сторін 	<ul style="list-style-type: none"> • Можливість охопити ключові зацікавлені сторони, які повинні брати активну участь в реалізації
Вартість	<ul style="list-style-type: none"> • Низька (по кількості людей), але потрібні регулярні оновлення 	<ul style="list-style-type: none"> • Залежить від розміру і складності ринку ЗМІ 	<ul style="list-style-type: none"> • Висока (за кількістю людей) 	<ul style="list-style-type: none"> • Висока 	<ul style="list-style-type: none"> • Низька

Хто відповідає за виконання заходів з інформування?

Необхідно не тільки вирішити, які засоби та інструменти інформування будуть задіяні, але також важливо визначити відповідальних за діяльність з інформування. Тут можна виділити ряд осіб/організацій, які можуть бути залучені до проектування, управління і виконання діяльності з інформування:

- **Спеціаліст з інформування в національному секретаріаті ІЗПВГ:** Кілька країн, які приєдналися до ІЗПВГ, призначили осіб, які безпосередньо займаються розробкою і наглядом за програмами інформування. Даний посібник рекомендує всім країнам, які приєднуються до ІЗПВГ, також визначити таку особу, навіть якщо для нього це буде робота з частковою зайнятістю.
- **Підгрупа з інформування керівної групи зацікавлених сторін:** Багато країн, що приєднуються до ІЗПВГ, створили підгрупи при основній керівній групі з тим, щоб зосередити свої зусилля саме на діяльності з інформування. Деякі організації, представлені в керівній групі зацікавлених сторін, можуть мати своїх професіоналів в галузі інформування, які можуть засідати в такій групі.
- **Професіонали/компанії з інформування:** Якщо національний секретаріат ІЗПВГ або керівна група не має достатніх можливостей для реалізації заходів з інформування, існує можливість залучити консультантів або фірми по зв'язках з громадськістю та інформування для розробки (та сприяння в реалізації) програми інформування.
- **Основна відповідальна особа за ІЗПВГ:** Згідно з вимогами, кожна країна, яка приєднується до ІЗПВГ, повинна призначити головного за реалізацію ІЗПВГ. У більшості країн процес очолює міністр з уряду. Він діє як основний представник держави в рамках ініціативи.
- **Промислові асоціації/коаліції громадських організацій:** Фактично всі країни, які приєдналися до ініціативи, мають промислові асоціації (наприклад, Національна нафтова асоціація або Гірська палата), а також коаліції громадських організацій, зацікавлених у реалізації ІЗПВГ. Діяльність таких груп часто полягає в тому, щоб виступати посередниками між своїми членами та урядом, консультувати своїх членів з питань, що їх стосуються, а також надавати їм корисну інформацію. Такі групи можуть бути надзвичайно ефективними при невеликому бюджеті для залучення, консультування та інформування великої кількості зацікавлених сторін про процес ІЗПВГ.
- **Видобувні компанії:** зазвичай дуже добре представлені в країнах своєї діяльності і мають відмінні можливості надавати інформацію в таких країнах. Наприклад, у Гані деякі гірничодобувні компанії передають місцевим радам інформацію про розмір роялті та податків, сплачених ними уряду країни.

Ресурси для програми інформування

Дуже важко визначити ймовірну вартість програми ІЗПВГ, так як види засобів та інструментів інформування, а також пов'язані з ними витрати значним чином варіюються залежно від країни. Деякі країни-члени ІЗПВГ мають у своїх національних секретаріатах персонал, який займається питаннями інформування, з повною зайнятістю. Якщо ж немає можливості найняти таких фахівців на повну робочу ставку, можна залучити агентство з інформування для керівництва всією такою діяльністю або призначити фахівця з інформування з частковою зайнятістю. Спеціаліст з інформування повинен відповідати таким мінімальним вимогам:

- мати досвід роботи як мінімум з однією з ключових груп зацікавлених сторін (уряд, компанії, громадські організації), хоча бажано мати досвід роботи з великою кількістю сторін;
- вміти чітко і стисло викладати інформацію в усіх формах;
- бути доступним для всіх зацікавлених сторін;
- вміти складати ключові комунікаційні матеріали, як, наприклад, інформаційні листки, бюлетені, прес-релізи, матеріали для веб-сайту й промов;
- мати досвід роботи (і хороші контакти) з організаціями ЗМІ та досвід ефективного використання висвітлення заходів такими організаціями.

У Додатках до цього документа вказані деякі ресурси, які можуть виявитися корисними для сторін, які розробляють програми інформування про ІЗПВГ. У **Додатку Б** наданий приклад спрощеного робочого плану з інформування, у **Додатку В** наведені різні питання, на які необхідно звернути увагу при складанні технічного завдання для фахівця або агентства з інформування з розробки комунікаційної стратегії.

На закінчення необхідно відзначити, що країни, які розробляють програми ІЗПВГ, можуть отримати технічну і фінансову допомогу. Міжнародний секретаріат ІЗПВГ надає основні документи з ІЗПВГ різними мовами, а також буде розробляти ряд комунікаційних інструментів, які всі зацікавлені сторони зможуть отримати вже в недалекому майбутньому. Багато двосторонніх донорів і міжнародних груп зацікавлених сторін мають фонди та/або знання, необхідні для надання підтримки програмам ІЗПВГ. У рамках ІЗПВГ Донорський цільовий фонд Світового Банку отримує підтримку від 11 двосторонніх і багатосторонніх донорів. Фонд виділяє кошти на технічну допомогу країнам-членам ІЗПВГ, включаючи поради щодо інформування, а також надає пряму фінансову підтримку таким країнам.⁸

7 Світовий банк також розробив дуже корисне керівництво щодо здійснення діяльності з інформування - A Toolkit for Procuring Communications Activities in World Bank Finance Projects (Керівництво для отримання коштів на заходи з інформування в рамках фінансового проекту Світового банку), який можна знайти на сайті: <http://siteresources.worldbank.org/EXTDEVCOMMENG/Resources/toolkitENfinal.pdf>

8 Донорський цільовий фонд для ІЗПВГ - це фонд під керівництвом Світового Банку, який надає підтримку країнам, які приєднуються до ІЗПВГ. Більш докладну інформацію про Фонд можна отримати на сайті: <http://www.worldbank.org/eititf>

5. ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ: КАЗАХСТАН

Національна рада зацікавлених в ІЗПВГ сторін в Казахстані зробила два основних кроки до зміцнення програми інформування. По-перше, в різних регіонах країни проводиться ряд конференцій з ІЗПВГ за участю всіх груп зацікавлених сторін. Це важливо для Казахстану, який має величезну територію і при цьому низьку щільність населення (у країні, площа якої приблизно дорівнює площі Західної Європи, проживає 15 млн. чоловік), і де в різних частинах країни проводяться різні види операцій видобувних галузей. До початку проведення цих конференцій практично всі обговорення з питань ІЗПВГ відбувалися в столиці країни - м. Астані та в регіональному торгово-фінансовому центрі - м. Алмати, а не в тих регіонах, де фактично розташовані нафто- і гірничодобувні проекти.

Ці конференції дали уявлення про хід Ініціативи по всій країні, але що ще більш важливо, вони допомогли людям зрозуміти, що являє собою сама Ініціатива. Наприклад, це допомогло більшою мірою вплинути на включення платежів і доходів гірничодобувних галузей до процесу ІЗПВГ в Казахстані, в якому раніше брав участь тільки нафтогазовий сектор. Також це спонукало компанії, які до цього не брали участь у процесі ІЗПВГ, приєднатися до Ініціативи.

По-друге, була найнята професійна фірма по зв'язках з громадськістю для вироблення стратегії інформування про Ініціативу, з метою визначення найкращих способів інформування широкої громадськості про ІЗПВГ і того, яким чином забезпечити розвиток ІЗПВГ і вплинути на ключові зацікавлені сторони у всіх секторах. Стратегія була заснована на інформації, що отримувалась за допомогою:

- опитувань по телефону довільно вибраних мешканців семи різних міст;
- зустрічей з рядом представників уряду, компаній, а також громадських організацій, які не брали безпосередньої участі в реалізації ІЗПВГ;
- поглиблених співбесід з різними членами Національної ради зацікавлених в ІЗПВГ сторін і з незалежними експертами, які знайомі з питаннями ІЗПВГ;
- оглядів публікацій у газетах і телевізійних матеріалів на тему ІЗПВГ за попередні три роки.

Стратегія інформування виявляє ряд перешкод, що стоять на шляху поліпшення розповсюдження інформації з ІЗПВГ в Казахстані, включаючи наступне:

- суперечливі уявлення громадськості про Ініціативу;
- відсутність фінансових і трудових ресурсів для просування Ініціативи;
- в той час як матеріали є англійською та російською мовами, казахською мовою є лише незначний обсяг матеріалів з ІЗПВГ;
- відсутність плану інформування і/або плану роботи з організаціями ЗМІ.

Потім стратегія інформування розглядає шість різних груп зацікавлених сторін – широку громадськість, НУО, ЗМІ, членів парламенту, уряду і компаній видобувних галузей - і визначає, яка інформація їм потрібна, пропонує ключові тези для кожної групи і пропонує рекомендації щодо відповідних каналів інформування.

Основні отримані уроки:

Важливо забезпечити, щоб стратегія інформування охоплювала групи зі всієї країни, а не тільки зі столиці чи великих міст. Після того, як будуть виявлені основні групи зацікавлених сторін, корисно подумати про те, що потрібно знати кожній групі про процес ІЗПВГ, і що кожна група хотіла б у результаті отримати.

СТВОРЕННЯ ЯКІСНОГО ВЕБ-САЙТУ

Більшість національних програм ІЗПВГ мають свої веб-сайти. Хоча в багатьох країнах-членах ІЗПВГ Інтернет широко не використовується, все-таки наявність свого національного веб-сайту ІЗПВГ було б корисним для того, щоб:

- зробити інформацію доступною для організацій ЗМІ;
- надати інформацію міжнародним зацікавленим сторонам, яким цікавий прогрес країни в ході приєднання до ІЗПВГ;
- виступати в якості відкритого сховища ключових документів, що відносяться до процесу ІЗПВГ країни;
- надавати деталі відносно осіб, які беруть участь у процесі ІЗПВГ та їх контактну інформацію;
- виступати в якості платформи для консультаційних процесів – тобто можна розміщувати на сайті проекти документів та отримувати коментарі щодо таких документів;
- публічно оголошувати про конкурси на товари і послуги (наприклад, конкурс з вибору аудиторської фірми для складання звітів ІЗПВГ).

Для того, щоб веб-сайт був переконливим і відповідав інтересам читачів, дуже важливо як його оформлення, так і постійне оновлення. Менеджер з питань інформування у Міжнародному секретаріаті ІЗПВГ може проконсультувати стосовно процесу розробки веб-сайту. Нижче вказані питання, які необхідно врахувати при створенні та веденні веб-сайту.

Аудиторія та призначення сайту: Перш ніж розробляти свій сайт, продумайте, хто буде вашою аудиторією. Хоча багато людей вважають, що веб-сайти по суті своїй призначені «для всіх», вам все ж потрібно переконатися, що оформлення і зміст веб-сайту відповідає потребам найважливіших для вас аудиторій, партнерів, зацікавлених сторін і скептиків. Визначте завдання відносно того, яку користь повинні отримати відвідувачі вашого сайту від користування сайтом. Визначте пріоритетність різних аудиторій і сплануйте «маршрути», за якими вони будуть «ходити» по сайту. Яке призначення вашого сайту, і якої мети ви хочете досягти?

Зміст: Текст повинен бути зрозуміло викладеним, в стислій формі і по суті. Найважливіше, щоб матеріал, розміщений на вашому сайті, був поточним - люди часто повертаються на сайти, де регулярно пропонується нова, корисна і цікава інформація. З урахуванням сказаного, кожна сторінка вашого сайту повинна мати мету і повинна регулярно проглядатися. Подумайте про те, яка інформація цікава вашим зацікавленим сторонам, і надайте або таку інформацію, або посилання до неї.

Система управління інформаційним наповненням: Якщо ви розробили сайт своїми силами або залучили підрядника для розробки вашого сайту, доцільно буде використовувати відому й активно підтримувану Систему управління інформаційним наповненням (СУН). Існують відмінні загальнодоступні варіанти СУН в якості вільного програмного забезпечення, і ними можна користуватися безкоштовно.

Використання вільного програмного забезпечення СУН забезпечує більший захист сайту, оскільки можна легко і в будь-який час виявити і усунути несправності і недоліки у забезпеченні захисту. Завдяки цьому, також знижується ризик «бути прив'язаним» до одного розробника. Варіанти вільного програмного забезпечення СУН, які найбільш часто використовуються - Drupal, WordPress та Joomla.

Структура сайту: Основна структура чи «архітектура» вашого сайту знайомить відвідувачів сайту 1) з тим, що вони можуть знайти на сайті, і 2) з вашими пріоритетами.

Структура повинна сприяти виявленню будь-якої інформації, яку шукає користувач сайту. Необхідно, щоб функція пошуку на вашому сайті була простою, і щоб кількість лінків або рівнів, через які користувач виходить на основне інформаційне наповнення вашого сайту, було мінімальним. В ідеалі, пошукова система вашого сайту повинна бути оптимізована. Сайт повинен бути структурований таким чином, щоб він був представлений на початку результатів пошуку браузеру. Тим самим, обсяг і якість трафіку на вашому сайті буде на більш високому рівні. Для цього, можливо, буде потрібно залучення фахівців-консультантів.

Зручність у використанні/Навігація: Веб-сайт повинен бути зручним і зрозумілим у використанні. «Навігація», розташована на верхній або боковій стороні сайту, повинна бути добре видна і повинна повторюватися на кожній сторінці вашого сайту.

Швидкість: Зручний у використанні сайт швидко з'являється на екрані і без помилок для користувачів, розташованих в різних точках, з гарним доступом до мережі або тимчасовим доступом, з повільним або швидкісним підключенням, на старих або на нових комп'ютерах. Вам слід знати вашу цільову аудиторію та швидкість з'єднання, яка буде використовуватися цією аудиторією. Сторінки на хорошому веб-сайті повинні завантажуватися швидко. Скоротіть розмір і кількість зображень. Працюйте з колегами або постачальниками послуг, щоб створити простий сайт, який швидко завантажується, з урахуванням всіх зазначених вище особливостей. Ви повинні знати браузері і роздільну здатність екрану, які повинні підтримувати ваш сайт. Обов'язково протестуйте все це. По можливості уникайте необхідності установки додаткового програмного забезпечення чи будь-яких інструментів (наприклад, будь-який елемент вашого веб-сайту, для якого потрібно, щоб користувач завантажив або придбав програмне забезпечення, якого у нього немає, наприклад Flash).

Сторінки для друку: Дуже важливо для інформативного веб-сайту, щоб вся розташована на ньому інформація могла бути роздрукована. Мають бути версії всіх сторінок, оформлені так, щоб їх можна було роздрукувати на принтері. Протестуйте роздруківку всіх веб-браузерів на операційних системах, які ви плануєте підтримувати.

Придбання надійної послуги веб-хостингу: Зацікавлені сторони можуть легко і швидко розчаруватися, якщо інформація, яка, як вони розраховують, повинна бути доступною на вашому сайті, регулярно недоступна. Компанії повинні гарантувати певний рівень надійності і послуг – тобто будь-які проблеми з хостингом вашого сайту будуть дозволені протягом певного періоду часу. Забезпечте, щоб компанія, що надає послуги веб-хостингу вашого сайту, повідомляла вас завчасно за кілька місяців про те, що вам потрібно продовжити договір про надання послуг веб-хостингу.

Загальні характеристики невдалих веб-сайтів

- «Застій» (старіння даних) - інформаційне наповнення веб-сайту ніколи не змінюється. Сайт втрачить довіру і аудиторію, якщо він не оновлюється регулярно.
- Відсутність структури - нова інформація просто додається до старої, в результаті чого відбувається безладне скупчення інформації та плутанина на всьому сайті. На таких сайтах є все, але вони ні про що не інформують.
- «Простий» - часто складно потрапити на веб-сайт через низьку якість надання послуг веб-хостингу або через закінчення терміну надання послуг веб-хостингу.
- Помилки на сторінках - веб-сторінки занадто перевантажені технологічно і в плані дизайну: складні зображення або анімація, на які не можна вийти через всі браузери, або в яких дуже низька швидкість завантаження щодо тих, у кого немає швидкісного підключення до Інтернету.
- Відсутність прозорості - на веб-сайті відсутній механізм зворотного зв'язку, так само як і відсутня інформація про те, до кого можна звернутися щодо змісту веб-сайту і не вказана організація, що відповідає за веб-сайт.

ДОДАТОК Б

ЗРАЗОК РОБОЧОГО ПЛАНУ З ІНФОРМУВАННЯ ПРО ІЗПВГ

У цьому додатку представлений приклад робочого плану з інформування.

Ніяких деталей щодо витрат не вказується, оскільки витрати дуже відрізняються в залежності від країни.

№	ЗАХІД	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	ТЕРМІНИ
1.	<ul style="list-style-type: none"> Призначення Фахівця з інформування 	<ul style="list-style-type: none"> Секретаріат ІЗПВГ або Міністерство фінансів 	Невідкладно
2.	<ul style="list-style-type: none"> Переклад матеріалів ІЗПВГ місцевими мовами 	<ul style="list-style-type: none"> Відкритий конкурс 	2 місяці
3.	<ul style="list-style-type: none"> Проведення конференції з приводу початку реалізації програми ІЗПВГ 	<ul style="list-style-type: none"> Спеціаліст з інформування і компанія з проведення заходів 	4 місяці
4.	<ul style="list-style-type: none"> Оголошення в газетах і по радіо про пошук кандидатів у керівну групу зацікавлених сторін 	<ul style="list-style-type: none"> Спеціаліст з інформування 	5 місяців
5.	<ul style="list-style-type: none"> Створити підгрупу з питань інформування при національній керівній групі ІЗПВГ 	<ul style="list-style-type: none"> Основна відповідальна особа за ІЗПВГ 	7 місяців
6.	<ul style="list-style-type: none"> Порівняльний аналіз рівня обізнаності про ІЗПВГ і пов'язаних з нею питань (наприклад, суспільне розуміння функціонування добувної галузі, державні фінанси) 	<ul style="list-style-type: none"> Відкритий конкурс з вибору компанії в галузі досліджень або опитування громадської думки 	7-8 місяців
7.	<ul style="list-style-type: none"> Розробка стратегії інформування 	<ul style="list-style-type: none"> Відкритий конкурс з вибору агентства в галузі зв'язків з громадськістю або інформування, а проте, остаточний варіант стратегій повинен бути затверджений підгрупою з питань інформування 	7-8 місяців
8.	<ul style="list-style-type: none"> Розробка національного веб-сайту ІЗПВГ 	<ul style="list-style-type: none"> Відкритий тендер 	5-6 місяців
9.	<ul style="list-style-type: none"> Серія відкритих семінарів у шести різних регіонах для роз'яснення ІЗПВГ ключовим компаніям і зацікавленим сторонам-представникам громадських організацій 	<ul style="list-style-type: none"> Спеціаліст з інформування, Палата гірничодобувної промисловості, Коаліція громадських організацій 	6-8 місяців
10.	<ul style="list-style-type: none"> Роздрукування примірників остаточних звітів ІЗПВГ, а також підготовка «коротких звітів» і в електронному форматі 	<ul style="list-style-type: none"> Спеціаліст з інформування 	12 місяців
11.	<ul style="list-style-type: none"> Опитування громадської думки для визначення рівня обізнаності, а також щоб дізнатися, чи змінилося ставлення до процесу ІЗПВГ з моменту початку її реалізації 	<ul style="list-style-type: none"> Відкритий конкурс 	18 місяців

СХЕМА ТЕХНІЧНОГО ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТРАТЕГІЇ ІНФОРМУВАННЯ

Розробка стратегії інформування на ранніх етапах процесу приєднання до ІЗПВГ є корисним кроком, що забезпечує відповідність ваших заходів з інформування потребам програми ІЗПВГ та зацікавлених сторін. Нижче наведена схема зразкового технічного завдання, яке може бути поновлено і використано агентством з питань інформування з метою розробки такої стратегії.

Вступ

Один абзац - короткий виклад завдань конкурсу.

Загальна довідка

Дайте опис ІЗПВГ і її недавньої історії у вашій країні. Вкажіть, хто бере участь у процесі запровадження ІЗПВГ. Вкажіть, для чого розробляється стратегія інформування.

Методологія

Що вам потрібно розробити і яким чином? Якого роду інформація повинна бути надана для розробки стратегії інформування?

- аналіз програм ІЗПВГ, аналіз аналогічних програм інформування;
- чи необхідно проведення досліджень відносно недавніх публікацій у ЗМІ про ІЗПВГ/ видобувний сектор/ питання управління державними фінансами?
- проведення опитувань громадської думки?
- інтерв'ю з представниками ключових зацікавлених сторін і особами, що формують громадську думку?

У цьому розділі важливо, щоб Ви виклали Ваші вимоги для виконавця з розробки стратегії, і щоб ви попросили агентство представити свої творчі пропозиції з розробки стратегії.

Основні очікувані результати

Який продукт Ви очікуєте отримати? Чи плануєте Ви отримати фактичний план проведення заходів щодо інформування? Якщо так, який бюджет є для такого виду діяльності? Що потрібно від агентства: тільки розробка стратегії або також здійснення керівництва заходами з інформування, які вони визначають? Який термін подання готової стратегії інформування?

Схема підпорядкування та здійснення керівництва

Яка організація проводить конкурс з розробки стратегії інформування? Хто в даній організації курирує питання інформування, і до кого можна звертатися з питаннями щодо конкурсу?

Чи буде потрібно організації, яка буде займатися розробкою стратегії інформування, радитися з ким-небудь ще або підпорядковуватись кому-небудь ще - наприклад, підгрупі з питань інформування при національній керівній групі ІЗПВГ?

Процес конкурсу

У якій формі мають бути пропозиції?

Основні елементи пропозиції:

- загальна характеристика компанії/ консультанта
- запропонована методологія
- вартість
- резюме персоналу, який братиме участь у виконанні робіт
- Термін подачі пропозицій, кому направляти пропозиції? За якими критеріями будуть оцінюватися пропозиції?

ВИКОРИСТАННЯ ЛОГОТИПУ ІЗПВГ

Назва та логотип ІЗПВГ є власністю Правління ІЗПВГ, однак для просування Ініціативи партнерам і місцевим групам настійно рекомендується використовувати їх або їхні похідні.

Завдяки використанню логотипу ІЗПВГ національна програма ІЗПВГ буде ідентифікуватися з міжнародним рухом ІЗПВГ. Оскільки ІЗПВГ має узгоджені на міжнародному рівні стандарти, незалежне управління і процес валідації для моніторингу запровадження Ініціативи в країні, використання логотипу для забезпечення зв'язку між національною програмою ІЗПВГ і міжнародною програмою ІЗПВГ може бути корисним для країн, які приєднуються до Ініціативи. Більш детальна інформація з питань використання логотипу ІЗПВГ знаходиться на www.eitransparency.org/about/logopolicy.

ДІЛОВИЙ ПУТІВНИК ПО ІЗПВГ

Методи просування імплементації компаніями

Даний звіт складено Дейвом Прескоттом за підтримки Едді Річа та Андерса Кракенса з Міжнародного секретаріату і Амандою Гардінер з Форуму міжнародних ділових лідерів (IBLF). Подальший внесок зроблений Джоном Мобергом, Міжнародний секретаріат ІЗПВГ, і Петером Брю, Ханайей Тарік і Сюзан Вуд, IBLF.

Допомога у складанні була надана групою наступних осіб (перераховані в алфавітному порядку):

Грем Бакстер, IBLF, Великобританія
Алан Детерідж, IBLF, Великобританія
Олівер Луб'єр, AREWA, Франція
Діармід Осалліван, Global Witness, Великобританія
Лейла Рзакулієва, Exxon Mobil, США

Подальша допомога та сприяння були надані такими особами (перераховані в алфавітному порядку):

Кріс Андерсон, Newmont, Гана
Едвард Бікхем, Anglo American, Великобританія
Шелдон Даніел, BP, Великобританія
Сефтон Дарбі, S.E.V. Strategy, Нова Зеландія
Айдан Дейві, ICMM, Великобританія
Мадані Діалло, AngloGold Ashanti, Малі
Річард Діон, Royal Dutch Shell
Дейвід Голдвін, Goldwyn International Strategies, США
Пол Холессен, AngloGold Ashanti, ПАР
Хатіро Іскандер, BP, Великобританія
Джон Р. Келлі, Exxon Mobil, США
Карін Ліссакерс, Revenue Watch Institute, США
Дорьдарі Намхаянсан, Open Society Institute, Монголія
Кріс Нерс, Hart Group, Великобританія
Віллі Олсен, Норвегія
Мартін Ріттерс, Shell, Габон

Вступна промова Пітера Айгена (голови ІЗПВГ*) і Рекса Тіллерсона (Голова Ради директорів і Вища посадова особа корпорації «ЕксонМобіл»)

Один мудрий урок, зроблений нами всіма у 20-му столітті, показав, що в той час, як ми намагаємося боротися з глобальними важко виліковними проблемами, такими, як злидні, конфлікти і корупція, нам необхідно проводити всенародне добре інформоване обговорення цих проблем з усіма зацікавленими сторонами, яке б базувалося на солідному розумінні цих проблем і було підкріплене фактами.

Для країн, які багаті природними ресурсами – газом або мінералами, дуже важливим є правильне управління доходами, отриманими від розробки цих ресурсів, а уряди повинні дбати про те, щоб підвищувати добробут громадян своїх держав і це повинно бути їхнім пріоритетом. У разі неефективного управління, ці доходи можуть негативно вплинути на економічний і суспільний клімат країни. Для компаній, які підтримують проект ІЗПВГ, це повинно підкреслювати важливість і необхідність прозорості як на рівні держави та її уряду, так і на рівні компаній.

Однією з ключових переваг ІЗПВГ є те, що кожна з груп зацікавлених осіб зможе отримати величезну користь за допомогою конструктивного спілкування один з одним. Для компаній причини для активного залучення до ІЗПВГ ще більш переконливі, оскільки ІЗПВГ:

- надає різного роду можливості для входження в контакти з зацікавленими особами і допомагає створити атмосферу відповідальності;
- займається просуванням більш прозорого ділового клімату, який має сприяти керівництву в управлінні і зменшити рівень корупції;
- подає сигнали про наміри держави продовжувати удосконалюватися в досягненні прозорості та сприятливого ділового клімату для інвестиційного співтовариства;
- вдосконалює відповідальність перед громадськістю та управлінську компетенцію;
- зміцнює довіру до компанії на міжнародному рівні;
- ілюструє дії, засновані на принципах, якими керується компанія;

* Пітер Айген завершив своє перебування на посаді Голови ІЗПВГ з 2 березня 2011 року. На V Глобальній Конференції ІЗПВГ в Парижі його посаду зайняла Клер Шорт.

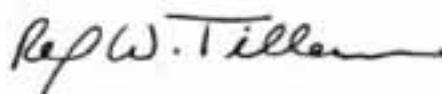
- демонструє галузеве лідерство;

Ефективно керовані компанії хочуть інвестувати в країни, які управляються за принципами прозорості та чесної гри. Вони хочуть брати участі у громадських дебатах і перебувати в контакті з зацікавленими особами і зовнішньою аудиторією; місцевими спільнотами та урядами. Існує хороший приклад того, як ІЗПВГ допомогла поліпшити інвестиційний клімат в Нігерії, в якій імплементація ІЗПВГ почалася ще в 2004 році. З тих пір зовнішній борг Нігерії у розмірі 18 мільярдів доларів був списаний з рахунків; суверенна оцінка кредитоспроможності країни збільшилася до пункту ВВ-; збільшився приплив кредитів у приватний сектор і іноземні інвестиції в нафтовий сектор також зросли. У Нігерії до цих пір існує маса проблем, але ІЗПВГ цілком очевидно зіграв не останню роль у тому, щоб Нігерія стала територією, сприятливою для підприємництва і бізнесу.

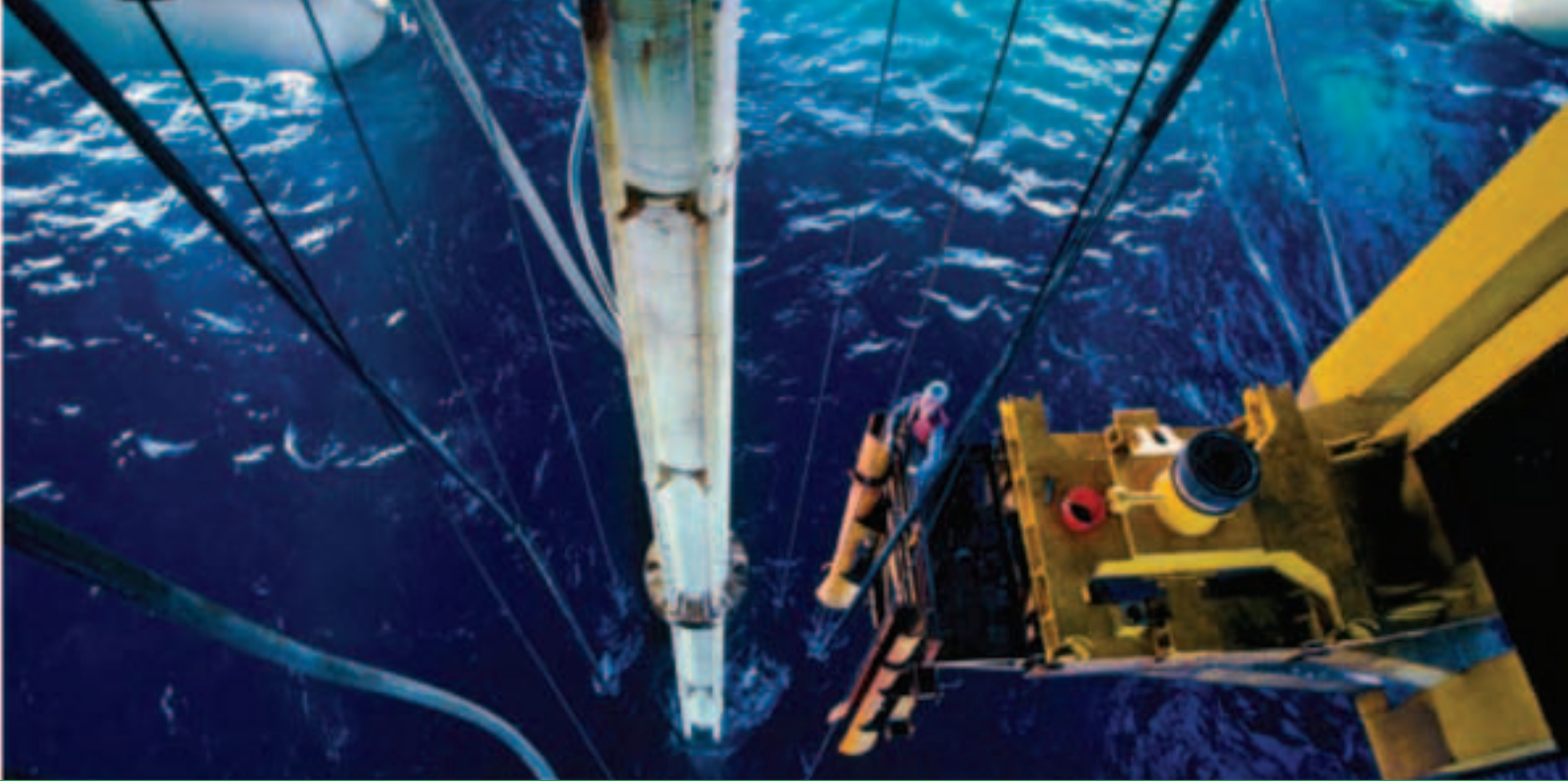
В Азербайджані імплементація ІЗПВГ зробила свій внесок у розвиток прозорості доходів, отриманих у результаті управління нафтовим сектором, боротьбу з бідністю і прогрес у боротьбі проти корупції. Тільки за останні 4 роки кількість населення Азербайджану, що живе за межею бідності, знизилася з 49% до 16%. Державний нафтовий фонд, який підштовхнув країну до імплементації ІЗПВГ, був удостоєний нагороди ООН за вдосконалення прозорості, відповідальність та оперативність в сфері громадських служб. Даний путівник пропонує менеджерам компаній детально розроблену інформацію з питань досягнення схожих результатів у всіх країнах, багатих на природні ресурси, шляхом імплементації ІЗПВГ. Вже встановлено, що в першу чергу відповідальність за імплементацію має покладатися на уряди держав. В той же час компанії можуть брати активну участь в підтримці і просуванні ІЗПВГ спільними зусиллями. Ми сподіваємося, що ви поділяєте наші світоглядні концепції на адресу ІЗПВГ як норму для країн, багатих на природні ресурси, і запрошуємо вас брати участь у діловому секторі проекту з імплементації ІЗПВГ.

Пітер Айген
Голова ІЗПВГ

Рекс Тіллерсон
Голова Ради директорів і Вища посадова особа ЕксонМобіл Корпорейшн

ВСТУП

Чому прозорість така важлива?

ДУМКА ПАЛАТИ ГІРНИКІВ ГАНИ

Відсутність прозорості підриває довіру громадськості до легітимності дій трестів, що тримають у своїх руках мінеральні галузі. Там, де має місце корупція, також процвітає бідність та ізоляція. Тому дуже важливо долучити прозорість до заходів контролю доходів фінансового менеджмента для того, щоб чітко визначити осіб, відповідальних за звітність і відродити довіру громадськості. Збільшення прозорості також допомагає створити клімат, сприятливий для залучення іноземних інвестицій і заохочувати культуру підприємництва шляхом скорочення конфліктності в галузі.

Джойс Арій, Головний виконавчий службовець палати Гірників Гани

1 Чим є ІЗПВГ?

Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях є процесом, за допомогою якого державні доходи, одержувані урядами від видобувних галузей, як, наприклад, податки, прибутки і гонорари опубліковувалися б у звітах, що піддаються незалежній оцінці. Ці звіти повинні ґрунтуватися на інформації про платежі, що надійшли в скарбницю уряду від видобувних компаній. Метою опублікування таких звітів є вдосконалення системи прозорості в країнах, багатих нафтою, газом і мінеральними ресурсами. ІЗПВГ було сформовано за ініціативою багатопланової групи зацікавлених осіб та акціонерів, і хоча провідна роль відведена уряду на рівні держави, організації приватного сектору та громадськість відіграють важливу роль у рішеннях, які стосуються імплементації ІЗПВГ. Заснована у 2002 році ІЗПВГ представляє собою глобально розроблену ініціативу, яка займається просуванням питань імплементації ІЗПВГ на місцевих рівнях. *(Всю основну інформацію про ІЗПВГ ви можете отримати на сайті www.eitransparency.org)*

2 Яким чином ІЗПВГ може принести користь моїй компанії?

До цих пір існують широко поширені хибні уявлення про те, як працюють видобувні галузі, що відбувається з нафтою і газом, куди йдуть гроші від їх реалізації і як йде справа зі створенням робочих місць. Недостатній рівень розуміння може призвести до заперечення дійсності і виникненню розбіжностей у спільнотах, результатом чого можуть виявитися затримки у виробництві і деструктивні події в компаніях, може постраждати корпоративна репутація і в гірших випадках може бути заподіяний фізичний збиток устаткуванню й установкам, або ж мати місце негідна поведінка відносно співробітників компанії. ІЗПВГ допомагає компаніям співпрацювати з зацікавленими особами і акціонерами, включаючи місцеві спільноти, просувати сприятливі і більш прозорі середовище і клімат, які незабаром посприяють зниженню корупції у видобувних сферах. Зобов'язання, взяті на себе урядами, повинні послужити сигналом інвестиційному співтовариству про наміри компанії посилити рівень прозорості, тим самим сприяти поліпшенню ділового клімату. У свою чергу, це може призвести до припливу інвестицій, які зіграють не останню роль в економічному і соціальному розвитку країни.

Більш того, додаткова інформація про доходи уряду, одержана громадськістю, пом'якшить суспільне невдоволення і призведе до народної відповідальності та політичної стабільності. Є ще кілька причин, що відносяться до питання, чому для компанії є перевагою бути частиною ІЗПВГ. В загальному це можна описати таким чином:

- Демонстрування довіри на міжнародному рівні. Фундаментально, ІЗПВГ ґрунтується на узгодженій на міжнародному рівні практиці і прикладі країн світового співтовариства, які успішно розвиваються. Галузі добувної промисловості, які прагнуть до адаптації своїх операцій до прийнятих міжнародних стандартів, мають стати учасниками проекту ІЗПВГ.
- Виконання взятих на себе ділових принципів. Якщо компанія оголосила про свій намір присвятити свою діяльність антикорупційним методам і прозорості, і на цьому будує свої ділові принципи, то ІЗПВГ зможе надати практичну допомогу і зробити крок назустріч у відповідь на наміри компанії.
- Демонстрування галузевого лідерства. ІЗПВГ вже розглядається як глобальний проект ініціатив, що займається проблемами прозорості. Компанії, які не беруть участі в ІЗПВГ, ставлять себе в невідповідне з точки зору конкурентоспроможності положення, особливо зацікавлені треті особи будуть вважати що у компанії, яка відмовляється брати участь у проекті ініціатив ІЗПВГ, є негативні наміри.

3 Чому проект ІЗПВГ можна вважати унікальним?

Є два чинники, в силу яких проект ІЗПВГ можна відрізнити від інших спроб розподілу користі і переваг видобувних індустрій в глобальному вимірі. Перший говорить сам за себе – це фактор акцентованості на прозорості, який допомагає створити атмосферу суспільної відповідальності і прищепити суспільству довіру до видобувних галузей. Другий фактор унікальності ІЗПВГ – це його структура, складовою якої є групи зацікавлених осіб та акціонерів, а саме: уряди, компанії, громадськість. Лідери всіх трьох секторів підтримують проект ініціатив на міжнародному рівні. Принципи і критерії для прийняття програми ІЗПВГ (див. додаток 1 і 2) були розроблені відповідно до світової практики. Всі три сектори повинні також бути активно залучені на національному рівні для того, щоб досягти прозорості та похідних від неї переваг.

4 Хто залучений до ІЗПВГ?

Все більше країн, на територіях яких розташовані великі родовища нафти, газу і поклади мінералів, з недавнього часу знаходяться в процесі імплементації ІЗПВГ (див. додаток 10). Існує постійно оновлюваний список країн, які впроваджують ІЗПВГ і з ним можна ознайомитися на міжнародному веб-сайті www.eitransparency.org. Принципи і критерії були розроблені як основа для імплементації ІЗПВГ (див. додаток 1 і 2). Проте кожна країна повинна визначити свою власну процедуру і почати слід із однозначної заяви від імені уряду про наміри щодо імплементації ІЗПВГ.

5 Для кого призначений путівник і яка інформація в ньому міститься?

Випуск цього путівника зроблений на основі консультацій з компаніями, які імплементують ІЗПВГ та іншими зацікавленими особами і спрямований на те, щоб допомогти компаніям справитися з труднощами, що виникають на практиці в процесі імплементації ІЗПВГ у себе в країні. Метою успішного випуску даного продукту є об'єднання інформації, яка вже міститься в існуючих міжнародних виданнях путівників інформаційного буклету ІЗПВГ і керівництвом по процесу валідації. Посилання були зроблені на перші опубліковані документи там, де виникла необхідність. Глосарій, який міститься в кінці цього путівника, містить пояснення офіційної термінології ІЗПВГ.

Керуючі компанії і країни, які вже почали проходити процедуру імплементації та знаходяться на якій-небудь стадії, отримають користь з даного випуску путівника, поряд з урядами тих країн, що ще не заявили про впровадження ІЗПВГ.

Цей путівник розроблений і призначений для всіх: і великих і малих компаній видобувної галузі, тих, що належать приватним особам, державі чи торгуються на фондових біржах незалежно від того, добувають вони нафту, газ або мінерали. Видання засноване на узгодженій на міжнародному рівні процедурі імплементації ІЗПВГ і пропонується в структурному форматі за типом питання-відповідь. Такий формат допоможе керівникам визначити найбільш суттєві розділи. У розділі 12 йдеться про те, як компанії, які не є видобувними, можуть підтримувати ІЗПВГ.

6

Яким чином моя компанія може підтримувати ІЗПВГ на міжнародному рівні?

ІЗПВГ імплементується на національному рівні і даний путівник дає пояснення в основному того, яким чином компанії можуть здійснити підтримку проекту усередині країни. При цьому також заохочується підтримка ІЗПВГ компаніями на міжнародному рівні. Якщо ваша компанія має намір надавати підтримку ІЗПВГ на міжнародному рівні, будь ласка, зв'яжіться з Міжнародним секретаріатом ІЗПВГ. Компанії, які взяли на себе зобов'язання на міжнародному рівні з надання підтримки ІЗПВГ, повинні заповнити анкету про своє фінансове становище (за шаблоном самостійної звітності, див. Додаток 5). Також вітаються благодійні фінансові відрахування до Міжнародного секретаріату ІЗПВГ.

Шаблон самозвітності на міжнародному рівні, заповнений компанією, можна знайти на веб-сайті ІЗПВГ і він буде постійно оновлюватися. В цьому форматі звітності компанії надають інформацію про те, якого прогресу вони досягли в наданні підтримки ІЗПВГ, включаючи наступні пункти:

- опублікування оприлюдненої заяви з розміщенням принципів та критеріїв ІЗПВГ (див. додаток 1 і 2) на веб-сайті своєї компанії;
- опублікування заповненої компанією анкети на національному рівні, якщо це відноситься до компанії (див. питання 28);
- визначення одного з провідних керівників в якості відповідального з питань, що стосуються ІЗПВГ і призначити контактну особу для зв'язку;
- участь у Міжнародній конференції ІЗПВГ або ж висловлення своєї підтримки проекту ІЗПВГ у вигляді заяви;
- включення внеску компанії в ІЗПВГ і її звіт про корпоративну відповідальність.

7

Якщо мені не вдалося знайти відповіді на моє питання в даному путівнику, де ще я зможу отримати інформацію?

Даний путівник розроблений з метою надання інформації про основні аспекти ІЗПВГ і складений на основі світової практики. Але оскільки імплементация ІЗПВГ в кожній країні унікальна і неповторна, то компанії можуть потребувати додаткової інформації. Додаткові джерела вказані в тексті даного документа і коротко їх можна об'єднати в наступні параграфи:

- *Головний офіс компанії.* У тому випадку, якщо компанія є міжнародним партнером ІЗПВГ, то головний офіс ІЗПВГ зможе надати додаткову інформацію. Наприклад, компанія може використати глобальну стратегію ІЗПВГ або ж спробувати знайти альтернативну стратегію, розроблену департаментом із зовнішніх відносин або відділом, що займається аналізом довгострокового політичного ризику.
- *Багатопланова група зацікавлених осіб та акціонерів.* В більшості країн, які імплементують ІЗПВГ, заснована багатопланова група зацікавлених осіб, яка може мати назву національний секретаріат ІЗПВГ. В її обов'язки входить координація процесу імплементации ІЗПВГ. Ця група зазвичай встановлює процедуру та вимоги з питань імплементации ІЗПВГ, ґрунтуючись на специфіці своєї країни, і зазвичай підтримується національним урядом своєї країни.
- *Міжнародний Секретаріат ІЗПВГ.* Міжнародний секретаріат ІЗПВГ надасть підтримку, як наприклад, вкаже компанії на мережу консультантів, які посприяють у реалізації ініціативи всередині країни.
- *Міжнародний веб-сайт ІЗПВГ (www.eitransparency.org)* обслуговується Міжнародним секретаріатом ІЗПВГ і надає постійно оновлювану інформацію з питань стратегічного розвитку ІЗПВГ, а також доступ до ключової документації з імплементации ІЗПВГ, як наприклад, Інформаційний буклет ІЗПВГ, Звіт, складений міжнародною групою радників ІЗПВГ, Керівництво по валідації ІЗПВГ і друковане видання Імплементация ІЗПВГ: Уроки галузей.
- *Світовий банк, агентства з двостороннього розвитку та іноземні посольства.* Багато донорів, особливо Світовий банк, активно підтримують імплементацию ІЗПВГ і не виключено, що можуть надати неформальну підтримку компаніям. Посольства країн також можуть посприяти у відношенні деяких аспектів ІЗПВГ, наприклад, до того, як уряд країни підписав зобов'язання щодо імплементации.
- *Інші компанії та галузеві асоціації,* такі як Міжнародна рада гірничодобувної та металургійної промисловості (ICMM), Міжнародна асоціація нафтогазових промисловців і Міжнародна асоціація з охорони навколишнього середовища в нафтовій галузі (IPIECA). Додаткові поради і рекомендації можна отримати у компанії, які вже мають досвід імплементации ІЗПВГ в інших країнах. Наприклад, Міжнародна рада гірничодобувної та металургійної промисловості (ICMM) розробила і опублікувала комплект правил звітності для гірничодобувного сектору.

ПЕРШ НІЖ ПРИЙНЯТИ РІШЕННЯ

// Близько співпрацюючи з урядом Азербайджану, міжнародними та національними нафтовидобувними компаніями і 32-ма НУО, ВР взяла на себе провідну роль з ведення переговорів на предмет імплементації ІЗПВГ. На додаток, цей крок стимулював уряд, нафтогазові компанії і громадянське суспільство збільшити ступінь залученості. Це також допомогло ВР зміцнити свою позицію щодо прозорості та інформаційної відкритості.

Хатіра Іскендер Менеджер з зв'язків з Урядом і громадами. ВР

8 Країна, в якій розгорнуто діяльність моєї компанії, не підтримує проект ІЗПВГ. Чи повинні ми намагатися переконати уряд у доцільності запровадження?

Як вже було відмічено, існує низка причин, через які компаніям рекомендується підтримувати цілі ІЗПВГ і заохочувати уряд своєї держави взяти на себе зобов'язання щодо імплементації. Перш ніж говорити про ІЗПВГ, компанія повинна розглянути та оцінити ступінь свого впливу на уряд країни. Наприклад, якщо компанія є солідним оператором нафтогазового сектора, то вона може бути набагато більш впливовою, ніж компанія, яка практично не діє в цьому секторі. Велика за доходами компанія забезпечує вагомий відсоток продукції галузі країни, і це також впливає на ступінь впливу компанії на уряд.

Іншою причиною є сприйняття методики компанії. Якщо вона розглядається з підозрілістю і ворожістю, то її втручання навряд чи матиме успіх. З іншого боку, якщо компанія розглядається позитивно, то існує висока ймовірність того, що її дії можуть бути успішними.

Оскільки ІЗПВГ – це ініціатива уряду, то будь-яка компанія повинна взяти до уваги той факт, що її участь в спробі вплинути на уряд своєї країни щодо запровадження ІЗПВГ може в перспективі або викликати негативну реакцію, або ж навпаки зробити сприятливе враження. Головний офіс компанії може надати додаткову внутрішню інформацію з цього питання, особливо якщо вона вже дотримується певної глобальної політики щодо ІЗПВГ. Уряди країн, таких як Великобританія, США, Норвегія і Франція також можуть надати підтримку з даних питань.

9 Які специфічні дії можна застосувати для того, щоб залучити уряд для підписання договору про участь?

Навіть у країнах, де уряд розглядає ІЗПВГ як політично чутливе питання, досвід показав, що адвокатські здібності компанії є найважливішим чинником в процесі залучення урядів до взяття на себе відповідних зобов'язань. Компанії можуть співпрацювати з метою залучення уряду за допомогою низки заходів:

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 1

В одній країні, де уряд розглядав імплементацію ІЗПВГ як технічно складний процес, одна з керівних осіб компанії була присутньою на зустрічі з президентом. Мова йшла про управління доходами, отриманими від видобувних галузей. Представник компанії запропонував допомогу для представників міністерств і запропонував технічну підтримку та інструменти. В іншому випадку, велика компанія допомогла уряду провести дослідження здійсненності імплементації ІЗПВГ до рішення уряду взяти на себе певні зобов'язання. Компанія також використала свій досвід, отриманий від інших країн, в процесі збору інформації, який у свою чергу очолювався міністерством фінансів країни.

- *Пропагувати ІЗПВГ через вже існуючі канали зв'язків з урядом.* Менеджери компаній повинні компетентно пояснювати переваги вступу до ІЗПВГ для країни такі як:
  - Демонстрування зобов'язання щодо прозорості, прийняті на національному рівні;
  - Забезпечення ефективної системи збору доходів (удосконалюючи існуючу систему і борючись з корупцією);
  - Впровадження систематичної схеми взаємодії та співпраці з іншими секторами;
  - Поліпшення клімату для іноземних інвесторів і
  - Зміцнення громадської відповідальності.
- *Просування цілей ІЗПВГ під час громадських дебатів і конференцій.* Головні виконавчі директори та топ-менеджери запрошуються для публічних виступів щодо впливу їх сектору індустрії на суспільство і навколишнє середовище. Ці презентації можуть мати посилання на ІЗПВГ і її мету.
- *Працювати в тісному співробітництві з іншими компаніями.* Місцеві галузеві асоціації пропонують легітимний і прагматичний спосіб окремо взятим компаніям висловити свою прихильність цілям ІЗПВГ.
- *Тісно співпрацювати з посольствами та міжнародними кредитними агентствами.* Уряди розвинених країн та міжнародні фінансові установи можуть вже мати діючі системи звітності про доходи або ініціативу прозорості, які є невід'ємною частиною проектів їх розвитку або договорів про кредитування з урядами приймаючих країн. ІЗПВГ може виступити як доповнення до цих ініціатив.

10 Моя компанія вже опублікувала інформацію про платежі урядам держав. Чому ми все ж повинні брати участь у проекті ІЗПВГ?

Добровільно надана інформація про платежі урядам повинна заохочуватися там, де це не суперечить букві закону (див. Табл. 2). Якщо не всі компанії (включаючи державний сектор) це практикують і надають інформацію на постійній основі, то громадяни країни не зможуть отримати чітке уявлення про суми, отримані їхніми урядами. Таким чином, вони не зможуть дати об'єктивну оцінку тому, наскільки ефективно управляють цими доходами. Більше того, факт надання такої інформації не ґрунтується на процесі, затвердженому групою зацікавлених осіб ІЗПВГ, що допомагає створити культуру відповідальності з боку уряду і може виявитися таким же важливим, як і сама інформація.

11 Моя компанія є власністю держави. Яке відношення має до нас ІЗПВГ?

Компанії, власником яких є держава, є одними з найважливіших учасників в процесі успішної імплементації ІЗПВГ. Найчастіше вони мають широкий спектр функцій - таких, як діючі оператори, інвестиційні агенти, партнери у спільному підприємстві або законодавці - і їх участь у проекті дуже важко переоцінити.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 2

В одній країні, де державна компанія не бачила необхідності вступу до ІЗПВГ, державний департамент, відповідальний за регулювання дій компаній держсектора, не мав достатнього впливу для того, щоб переконати компанію взяти участь у проєкті. У цьому випадку ІЗПВГ отримало підтримку кабінету Прем'єр-міністра, який дав політичний поштовх закликам про всеосяжну участь.

Наприклад, компанія знаходиться між двома сторонами в процесі розкриття інформації, якщо отримує платежі або свою частку з виробництва як співвласник статутного капіталу, або державний представник за умовами контракту, і в той же час робить відрахування до державного бюджету.

Крім цього, як і приватний сектор, державні компанії знаходяться під міжнародним тиском, що підштовхує їх демонструвати відповідальність, як суспільну, так і в питаннях навколишнього середовища. Багато проблем, які обговорювалися раніше (див. питання 2) будуть все більш співставні з державними компаніями в той час як вони збільшуються в розмірах і ступені впливу. Наприклад, державна компанія може розглядати можливість котируватися на фондовому ринку, тоді участь у проєкті ІЗПВГ додасть такій компанії довіри з боку інвесторів. Більше того, як і приватний сектор, державна компанія також піддається тиску з боку місцевих і національних верств суспільства.

12 Моя компанія не має прямого відношення до видобувних галузей. Що в такому випадку компанія може здійснити для впровадження ІЗПВГ?

Незважаючи на те, що тільки нафтогазові і мінеральні компанії роблять прямі платежі урядам і потрапляють під компетенцію вимог ІЗПВГ, багато інших компаній також мають безпосереднє відношення до процесу видобутку копалин і є зацікавленими в імplementації ІЗПВГ. До таких компаній відносяться:

- компанії сектора допоміжних послуг, які надають технології та логістику в процесі розробки і видобутку сировини, нафти, газу і мінералів. Ці компанії укладають договори з надання послуг з видобувними компаніями і мають підвищений інтерес щодо стабільності та прозорості їх операцій.
- у сфері переробки кінцевих продуктів виробничі підприємства, такі як сталеливарні та інші промислові та комерційні виробники, у яких є договори на постачання від компаній добувної промисловості. Ці компанії у свою чергу хочуть забезпечити стійку основу своїм довгостроковим договорам.
- допоміжні компанії, які надають такі послуги як логістика, персонал, інформаційні послуги, транспорт, охорона, менеджмент, бухгалтерія та аудиторські послуги.

Всі ці компанії можуть надати підтримку ІЗПВГ, незважаючи на те, що їм не потрібно надавати звітність про платежі уряду. Їм надається можливість публічно висловлювати свою підтримку шляхом опублікування заяви на сайті компанії, а також вони можуть включити в договір про обслуговування обов'язкову умову, за якою видобувна компанія, з якою укладається договір, повинна перебувати в процесі імplementації ІЗПВГ. Ці компанії також можуть дотримуватися принципів прозорості у своїх операціях всередині країни і отримати замовлення на допоміжні послуги в секторі, ґрунтуючись на своїх основних ділових навичках, як наприклад:

- відділ інформаційних технологій та бухгалтерія можуть запропонувати свою допомогу у розробці шаблонів звітності;
- компанії, що спеціалізуються у сфері консультаційного менеджменту, можуть запропонувати свою компетенцію в області побудови урядових і громадських можливостей в ІЗПВГ; і
- компанії, які обслуговують нафтовий сектор, можуть надати своє обладнання і робочу силу на підтримку інфраструктури.

13 Що являє собою поняття громадськість? Чому громадськість задіяна в проєкті ІЗПВГ?

// Шелл Габон із задоволенням заявив про свою підтримку ініціатив ІЗПВГ і ввів звітність в Габоні в 2005 році. Розробка єдиної основи і структури представниками нафтової індустрії, урядом Габону разом з громадськістю була динамічним і захоплюючим процесом. У результаті процесу з'явилася можливість проникнути в суть припливу доходів, які відносяться до нафтогазового сектора. Ми сподіваємося і надалі продовжувати виконувати свою роль в процесі ІЗПВГ в країні.

Мартін Руттерс, Менеджер з фінансів, ШеллГабон

«Громадськість» - це широке поняття, яке охоплює всі суспільні і громадські організації, такі як благодійні організації, наукове співтовариство, суспільні групи, організації із захисту прав жінок та організації, що мають релігійну основу, які не мають комерційного або урядового статусу. Організації, пов'язані з громадянським суспільством, які просувають прозорість і відповідальність, грають дуже важливу роль у контексті ІЗПВГ, незважаючи на те що більш розширений спектр, що складається з груп громадянського суспільства, залучений до імплементацію проєкту ІЗПВГ. Організації громадянського суспільства відіграють незамінну роль у ІЗПВГ, включаючи пропагування прийняття проєкту, моніторинг за проходженням процедури імплементації і пояснення звітів ІЗПВГ широкій аудиторії. Частиною імплементації ІЗПВГ може бути безпосередній контакт громадської організації з компанією з метою з'ясування, які саме кроки вживає компанія в процесі імплементації. Оскільки кількість часу, який компанія може присвятити індивідуальним запитам, є завжди обмеженою, компанії можуть організувати спеціальні канали зв'язку для відповідей на запити про надання інформації. Таким каналом може бути розділ на сайті компанії, куди буде відправлятися інформація (хоча деякі представники громадських груп захочуть мати більш традиційне джерело отримання інформації) або призначення контактної особи з представників місцевої торговельної палати або багатопланової групи зацікавлених осіб.

14 Що відбудеться у тому випадку, якщо участь громадськості не буде визнано офіційним урядом країни?

Один з критеріїв ІЗПВГ (див. додаток 2) вимагає, щоб громадянське суспільство активно займалося організацією, контролем та оцінкою процесу імплементації, і робило свій внесок в громадські дебати. Таким чином, компанії можуть обґрунтовано вимагати від уряду залучити громадські організації як рівноправних партнерів у процес імплементації і нагадати, що їх виключення підірве узгодженість країни з умовами ІЗПВГ.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕДУР І СИСТЕМ

15 Що повинно йти відразу після того, як уряд держави підписав угоду на впровадження ІЗПВГ?

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 3

Одна компанія брала участь у дорожньому шоу, яке проводилося в країні, яка нещодавно імплементувала ІЗПВГ. У дорожньому шоу також брали участь представники уряду і представники громадськості. Керуючий компанією зробив презентації на предмет того, як проводяться операції у видобувних галузях, куди йдуть продукти виробництва, видобуті компанією і дав пояснення тому, куди йдуть доходи, отримані компанією.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 4

Одна компанія взялася оплачувати витрати одного зі співробітників, коли той погодився взяти на себе обов'язки контактної особи для зв'язку з багатоплановою групою зацікавлених осіб в іншій країні. Ця людина була призначена для того, щоб відповідати на питання і прохання з боку громадських організацій і місцевих компаній для того, щоб допомогти впоратися з труднощами, які виникають на шляху у країн і компаній, які впроваджують ІЗПВГ.

Як тільки уряд дав свою згоду на імplementацію - зазвичай шляхом оприлюднення заяви, зробленої президентом чи іншим провідним політиком - компанії можуть публічно заявити про свою підтримку на сайті компанії і в місцевих органах преси, а також написати заохочувальні листи на адресу окремих міністрів, які взяли на себе основну роль у спробі переконати уряд взяти участь у проекті. Швидше за все буде мати місце конференція, на якій буде офіційно оголошено про рішення уряду брати участь у проекті та пояснено, чому саме програма ІЗПВГ є найкращою з усіх наявних. На цій конференції, так само як і на інших подібних заходах, компаніям буде надана можливість проінформувати громадські організації, пресу та інших зацікавлених осіб у вигляді пояснень на теми:

- як працюють компанії у добувній промисловості в повсякденній діяльності;
- фінансові системи і притоки грошових коштів;
- юридичні та договірні зобов'язання компаній і урядів на предмет контролю операцій;
- види платежів, які компанії перераховують на рахунки уряду;
- яким чином оцінюються ці платежі і передаються;
- яким чином громадські організації можуть підключитися до цих питань.

Все перераховане допоможе забезпечити місцевим громадським організаціям достатній рівень розуміння цілей ІЗПВГ і сфери діяльності видобувних галузей для того, щоб отримати можливість приймати поінформовані рішення про те, як проект ініціатив буде оперувати в їх країні.

Конференція також надасть можливість для уряду почати створення багатопланової групи зацікавлених осіб (див. Запитання 18) з представників уряду, приватного сектору та громадськості. Ця група буде вирішувати, яким чином ІЗПВГ буде імплементована в країні за допомогою робочого плану, який, у свою чергу окреслить роль і відповідальність, покладену на всіх зацікавлених осіб і включає в себе чітко обмежені часові параметри (див. Питання 19).

16 Скільки часу необхідно на імplementацію ІЗПВГ?

Переговори на предмет імplementації ІЗПВГ в країні можуть вестися довго. Зазвичай

Зведена чи роздільна інформація?

Ключовим елементом у межах ІЗПВГ є рівень інформаційної агрегації (зведеної), яка міститься в звітах ІЗПВГ щодо окремо встановлених - або невстановлених - платежів, зроблених окремими підзвітними компаніями, і категорій цих платежів. Потрібно відзначити, що питання про зведеність і роздільності приховує за собою проблему деталістичності, з якою складений остаточний звіт. Під час процесу збору інформації компанії надають роздільні відомості адміністратору і таким чином, можуть звести платежі компанії з грошовими надходженнями на рахунки уряду. На цей рахунок немає міжнародних загальноприйнятих правил. Країни самі повинні вирішувати, який метод прийняти для того, щоб задовольнити умови критеріїв, прописаних в керівництві з Валідації ІЗПВГ.

Країни в кінцевому підсумку приймуть той рівень розкриття інформації, який буде прийнятний для більшості зацікавлених осіб. У багатьох країнах дискусії груп з цього питання виявилися найбільш суперечливими, тому найкращим прикладом з практики компанії вважається, що оприлюднення заяви з цього питання допоможе вирішенню проблеми. Досвід також показує, що країни, які прагнуть до більш повного і докладного розкриття інформації, отримують більш широку підтримку і ступінь довіри від всіх груп зацікавлених осіб. Тим не менше, існують причини, через які інформація повинна надаватися на зведеній основі і в цьому випадку причини повинні бути роз'яснені і зрозумілі всім учасникам. Незважаючи на те, що дискусія в повному обсязі необхідна, не варто використовувати її як виправдання затримки з імплементацією ініціативи.

протягом періоду в 1-2 роки з моменту підписання договору про вступ уряд надає свій перший звіт. Після цього від країни зазвичай очікують щорічних звітів ІЗПВГ. Країна розглядається як така, що впровадила ІЗПВГ, коли процедура валідації вже мала місце (див. питання 28).

17 Хто фінансує імплементацію ІЗПВГ в окремо взятій державі?

У ролі джерел фінансування ІЗПВГ можуть виступати уряд країни, керований Світовим банком багатофункціональний трест, фонд донорських відрахувань або двосторонні або багатосторонні агенції з розвитку, такі як Норвезька ініціатива розвитку сектора нафтової індустрії, Африканський банк розвитку, британський DFID і німецький GTZ, інститут контролю за доходами, тощо. Двосторонні агентства з розвитку та інші зацікавлені сторони роблять внесок на підтримку громадськості на стадіях участі в проєкті підготовки ініціативи.

Пряме корпоративне фінансування імплементації ІЗПВГ рідко буває необхідністю, але великі компанії можуть за бажанням надавати технічну та адміністративну допомогу і підтримку груп зацікавлених осіб. (Див. Практичний приклад 4).

18 Хто відповідає за розробку і реалізацію робочого плану ІЗПВГ?

Всі програми ІЗПВГ повинні відповідати прийнятим і погодженим на міжнародному рівні принципам і критеріям (див. Додатки 1 і 2). На додаток до цього, імплементацію повинна проводити група зацікавлених осіб, що складається з членів уряду, компаній та громадськості. Крім цих обов'язкових умов країна може обрати найбільш ефективну для себе структуру.

Компанія може зробити вибір і брати пряму участь, будучи членом групи зацікавлених осіб, або ж у численних вторинних комітетах, які створені для того, щоб розробляти і управляти процедурою з імплементації ІЗПВГ. Навпаки, якщо існує офіційне агентство, що діє від імені галузі, як наприклад, палата гірників, то було б корисно, якщо така організація змогла б представляти приватний сектор у відповідних комітетах. У будь-якому випадку, представники приватного сектора можуть контактувати з крупним діловим співтовариством, щоб упевнитися в тому, що думка компанії про процес ІЗПВГ була почута.

19 Яким чином готується робочий план і з яких пунктів він складається?

Робочий план країни складається групою зацікавлених осіб (див. питання 18). У деяких випадках процедура ІЗПВГ може являти собою першу офіційну зустріч приватного сектора країни, її уряду і громадськості на рівних умовах. Тому потрібно врахувати необхідність певної кількості часу для залагодження різниці у поглядах і операційних методах з встановленням загальних робочих правил. Поки розробляється робочий план, дуже важливо, щоб компанії виявляли активність і робили коментарі по пунктах робочого плану, для того щоб забезпечити реалістичність виконання плану - наприклад, переконатися, що малі за розміром компанії розуміють процедуру звітності і що громадськість активно залучена. Компанії можуть запропонувати адміністративну підтримку для того, щоб забезпечити ефективне управління процесом логістики, як наприклад, поширення протоколу зборів, створення баз даних контактних осіб, своєчасне планування зборів і т.п.

Робочий план повинен видаватися в певному стандартному форматі і містити наступне: цілі дій, зміст, розклад, список відповідальних осіб, витрати та джерела фінансування. Деякі з найбільш важливих рішень відносно масштабу програми ІЗПВГ та процесу імплементації повинні бути зроблені заздалегідь. Рішення повинні включати наступне:

- яку інформацію потрібно опублікувати, а саме: види платежів і потоки доходів.
- рівень суттєвості, при якому визначається розмір компанії або платежу, понад які компанія буде зобов'язана надавати звітність відповідно до ІЗПВГ.
- чи є юридичні або договірні перешкоди, з якими необхідно справлятися, наприклад, конфіденційність щодо інформації про компанію. (Див. питання 20).
- чи надається у звіті зведена інформація або ж роздільна інформація (див. у розділі зведена і роздільна інформація нижче)
- роль адміністратора (див. питання 25) і
- плани для зовнішнього затвердження (див. питання 28).

20 Які штатні та бюджетні параметри вимагаються від моєї компанії в період впровадження?

Компанія не повинна нести прямих витрат в результаті імплементації ІЗПВГ. Проте для участі компанії в проєкті з часом можуть знадобитися інвестиції. Досвід показує, що основна складність - це гарантоване відвідування представником компанії всіх заходів, що мають безпосереднє відношення до процесу ІЗПВГ для того, щоб була повна упевненість в тому, що компанія слідує всім необхідним нормам в дотриманні процедури імплементації.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 5

У комерційному відділі фінансів однієї компанії хвилювалися, що згода на імплементацію ІЗПВГ створить додаткове невинуватене навантаження. Внутрішній процес комунікацій був вже налагоджений, і він виявив які з відділів повинні підключитися. У результаті службовцям юридичного, податкового і аудиторського відділів та відділу комунікацій та зовнішніх справ було запропоновано зробити свій внесок в імплементацію ІЗПВГ. В іншій компанії фінансовий топ-менеджер сам скоординував вклад компанії в імплементацію ІЗПВГ. Витрачаючи п'ять днів у рік на справи, пов'язані з ІЗПВГ, керуючий фінансами компанії скоординував підготовку інформації про платежі, зв'язувався з адміністратором і обговорював прогрес з міністерством фінансів.

Два фактори зазвичай визначають рівень людських і фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення внеску компанії в проєкт ІЗПВГ. Перший чинник - це відносний масштаб компанії на тлі приватного сектора місцевого рівня. Другий фактор - це рівень зобов'язань, взятих на себе компанією. Наприклад, у спільному підприємстві компанія - оператор може вже почати активно впроваджувати ІЗПВГ на противагу своєму другорядному партнерові, який прийме від оператора рекомендації щодо імплементації.

Для того, щоб проілюструвати приклад, в одній з великих компаній нафтогазового сектора була проведена класифікація завдань, що стоять перед компаніями в період імплементації ІЗПВГ, наступним чином:

- Керуючий по країні пропонує свою основну підтримку ІЗПВГ з допомогою публічної заяви про згоду на повну імплементацію процесу ІЗПВГ. Керуючий також може зв'язуватися з Світовим банком.
- керуючий бухгалтерською звітністю і відрахуванням податків заповнює дві форми звітності (див. питання 22).
- керуючий фінансами зв'язується з групою зацікавлених осіб, колегами з інших компаній та адміністратором.
- керуючий зовнішніми справами компанії координує участь компанії в імплементації ІЗПВГ і здійснює контроль за зовнішніми зв'язками, включаючи відповіді на запити громадськості та громадських організацій. Може також взяти на себе обов'язок надавати інформацію головному офісу компанії.

21 Що відбудеться в тому випадку якщо в країні існують юридично обґрунтовані обмеження у зв'язку з наданням інформації про платежі компанії?

Якщо закон про конфіденційність визначає, що компаніям необхідно утриматися від опублікування чутливої інформації, то уряд має надати компаніям чітку і однозначну вказівку - зазвичай це робиться за допомогою офіційного листа - що цей закон не зачіпає імплементацію ІЗПВГ. Це має бути зроблено на ранніх стадіях процедури імплементації, для того щоб уникнути тривалих затримок коли процес імплементації вже почався. Для того, щоб вирішити проблему, представникам груп зацікавлених осіб пропонується підписати Меморандум порозуміння в якому міститься пункт, що зобов'язує державу відмовитися від закону про конфіденційність.

ПІДГОТОВКА, ПУБЛІКАЦІЯ І ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

22 Яким чином здійснюється процес звітності?

Як тільки складено робочий план країни (див. питання 19), починається процес пошуку інформації, що завершується публікацією першого звіту ІЗПВГ. Окремі шаблони звітності (див. питання 23) складаються групами зацікавлених осіб для урядових агентств і компаній. Група потім відсилає шаблони разом з листом усім компаніям, які беруть участь у процесі імплементації ІЗПВГ (тобто, компаніям, від яких вимагається надати інформацію на основі суттєвості та застосування системи критеріїв, при перевищенні яких компанія буде зобов'язана надавати звітність згідно з робочим планом країни). У листі зазвичай говориться про вимогу до компаній відправити заповнені шаблони адміністратору не пізніше певної дати. (Див. питання 25).

На самому початку процесу звітності адміністратор може скликати збори всіх компаній-учасників. На цих зборах адміністратор пояснює особливості процедури звітності, вносить ясність у зміст шаблонів і призначає розклад.

Інформація, яка має суттєве значення, потім вилучається з фінансової звітності компанії, перевіряється аудитором-фахівцем в галузі фінансів і використовується для заповнення шаблонів. Оскільки звітність ІЗПВГ повинна проводитися на основі звіту про поточні готівкові кошти, а не за методикою нарахування, отримання і звірення виділеної інформації (банківські роздруківки, чеки тощо) може покласти додаткове невиправдане навантаження на співробітників бухгалтерського та податкового відділів компаній. Ресурси для виконання цієї роботи повинні бути розподілені за потребою. Одна з великих компаній передбачає, що п'яти днів у році достатньо для того, щоб бухгалтери компанії завершили цю роботу.

Залежно від можливостей програми ІЗПВГ, деяка або вся інформація надсилається адміністратору разом із заповненим шаблоном анкети:

- документальне підтвердження тому, що інформація, надана в заповнених шаблонах, заснована на фінансових звітах компанії, перевірених аудитором на основі міжнародних стандартів звітності та
- будь-яке пояснення інформації, яка зможе полегшити роботу адміністратора

У той час, як компанії заповнюють шаблони звітності, уряд також заповнює шаблон звітності, в якому чітко відображені суми доходів, отримані від видобувних галузей. Уряд відсилає заповнені шаблони адміністратору одночасно з компаніями. Ґрунтуючись на інформації, наданої компаніями та державними агентствами, адміністратор узгоджує інформацію з метою коригування. Цей метод включає в себе порівнювання двох примірників інформації та заяву про відсутність недоліків або про зворотне з викладом причин, за якими інформація не збігається. (Див. питання 25). Звіт ІЗПВГ потім посилається групі зацікавлених осіб, які працюють спільно з урядом з метою оприлюднення цієї інформації.

До п. 23

Шаблони звітності в кожній країні мають свою специфіку, обумовлену особливостями законодавства, фіскальної системи, галузевої практики. З урахуванням цього, Групою зацікавлених осіб складається та погоджується проект шаблону звітності, що має відповідати стандарту ІЗПВГ. Відповідні напрацювання по його українському варіанту були здійснені в рамках низки проектів Центру «НОМОС», присвячених проблематиці ІЗПВГ. В Додатках 6-9 наведені зразки таких шаблонів звітності, як для видобутку нафти та газу, так і для їх транспортування. Останнє є унікальним, оскільки шаблони звітності для сектору транспортування вуглеводнів не створювались в рамках ІЗПВГ. Це здійснено з урахуванням того, що Уряд України у своїй Заяві від 30 вересня 2009 року акцентував увагу на цьому секторі: «Кабінет Міністрів України окремо зазначає, що реалізація Ініціативи, у тому числі в газовій галузі, стане одним з елементів прозорості у роботі газотранспортної системи України». Пропоновані проекти шаблонів можуть бути використані в якості базових для наступного погодження на рівні Групи зацікавлених осіб.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 7

У багатьох країнах, що імплементують ІЗПВГ, представники деяких зовнішніх груп неправильно зрозуміли звіти ІЗПВГ. Це відбувалося в основному через нестачу знань про видобувну галузь. Але замість того, щоб зробити крок назустріч і пояснити свою участь в ІЗПВГ, деякі компанії вважали за краще обійтися без коментарів. Зазвичай такий крок тягне за собою підозру і збільшує негативне сприйняття галузі. Компанії можуть тільки виграти, взявши участь у дебатах про корисність ІЗПВГ, навіть якщо це буде піддавати їх критиці час від часу.

23 Що являють собою шаблони звітності?

Група зацікавлених осіб складає шаблони звітності, базуючись на фіскальних і контрактних договірних умовах, які діють в країні. Документи повинні відповідати загальноприйнятим міжнародним стандартам, з якими можна ознайомитися в інформаційному буклеті ІЗПВГ і які відтворені в додатку до цього документа (див. додаток 3). Компанії можуть вимагати від адміністратора підтвердження того, що шаблон звітності відповідає вимогам інформаційного буклету ІЗПВГ. Багатопланова група зацікавлених осіб надасть рекомендації та ознайомить з бухгалтерською термінологією з метою забезпечення підтримки компаніям у заповненні шаблонів звітності. Ці рекомендації також допоможуть прояснити вимоги щодо наданої звітності у випадку, якщо компанії є спільними підприємствами або ж іншими операторами з складною структурою. Адміністратор також може запропонувати технічну підтримку на даному етапі процедури імплементації.

24 Коли має бути надана звітна інформація про компанію?

Поки-що не існує певної дати для надання інформації ІЗПВГ, як немає і будь-якого періоду для звітності. Коли розробляється план, групі зацікавлених осіб необхідно домовитися про реалістичні часові рамки, які влаштовують усіх. Це стосується також визначення періоду часу, що існує між вимогою про надання інформації компаніями і урядами і дійсним її наданням адміністратору. Досвід показує, що одного місяця цілком достатньо для здійснення процедури вчасно.

25 Хто такі адміністратори і яким чином вони обираються?

Первинна роль адміністратора (іноді він називається агрегатором або зв'язуючим) - це отримання і звірення інформації про доходи, отриманої від урядів з інформацією про платежі, зроблені компаніями. Адміністратор - це кваліфікований бухгалтер, що знає фіскальний режим країни і користується довірою як всередині країни, так і за її межами. Міжнародні стандарти аудиторської практики 4400 й 4410 повинні застосовуватися у його роботі. Адміністратором зазвичай є фірма аудиторів - обрана групою зацікавлених осіб і наступна певної послідовності у своїх діях. Уряд зазвичай підписує договір з адміністратором і оплачує його послуги. Керівництво в допомогу по розробці кола повноважень з адміністратором пропонується Міжнародним секретаріатом ІЗПВГ.

26 Інформація, надана компанією не збігається з тією, що надав уряд. Що робити в цьому випадку?

Відмінності в платежах, зроблених компаніями і отриманими урядами, досить часто зустрічаються. Тому дуже важливо передбачити в робочому плані процес врегулювання, який допоможе вирішити таку проблему, особливо якщо є розбіжності між членами групи зацікавлених осіб на предмет суттєвості цих відмінностей. Адміністратор повинен мати можливість доступу до рахунків компаній і урядів для того, щоб з'ясувати причини виниклих розбіжностей. Компанії повинні співпрацювати з адміністратором, якщо буде потрібна додаткова інформація або пояснення.

27 Які складові публікації інформації про ІЗПВГ?

Публікація звіту ІЗПВГ - це надання інформації, що міститься в звітах ІЗПВГ таким чином, що вона зможе бути загальнодоступною, повною і зрозумілою всім. Однак вищесказане не означає, що це буде однаковим у кожній з країн. Країни, які прагнуть до більшої інформаційної відкритості, зможуть викликати більш глибоку довіру серед зацікавлених осіб (див. Практичний приклад 6). Група зацікавлених осіб буде спостерігати за процесом надання інформації і зможе розробити план комунікацій, для того щоб зміцнити процес.

Специфічний механізм надання інформації залежить від наявності та можливостей використання різних засобів комунікацій в країні, також як і вже наявні ресурси. Преса, друк і Інтернет є найбільш популярними інструментами в деяких місцях, в інших - це радіо чи телебачення.

УПРАВЛІННЯ І ПЕРЕГЛЯД ІНФОРМАЦІЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

28 Яким чином здійснюється процес валідації?

Валідація - це дуже важливий елемент у процесі ІЗПВГ і є центральним для її статусу як міжнародної ініціативи. Мета валідації - надання незалежної оцінки прогресу, досягнутого країнами, що імплементують ІЗПВГ. Для країн-кандидатів валідація є виміром прогресу в імплементції ІЗПВГ. Для країн, які повністю імплементували ІЗПВГ (країни-послідовники), валідація проводить оцінку поточного виконання всіх критеріїв ІЗПВГ.

В обох випадках валідація надає рекомендації щодо вдосконалення процесу ІЗПВГ в країні. Оцінка проводиться у відповідності з керівництвом з валідації ІЗПВГ, з яким можна ознайомитися на сайті ІЗПВГ. Країни-кандидати повинні завершити валідацію протягом двох років і повинні прагнути до отримання статусу послідовника в цей період. Країни-послідовники повинні проходити процедуру валідації кожні п'ять років або ж раніше, якщо такі вимоги Міжнародної ради Директорів ІЗПВГ.

Під час проходження процедури валідації компанії повинні заповнити анкету самостійної звітності, де має бути відзначено, що вони брали участь в процесі згідно з принципами та критеріями ІЗПВГ (див. додаток 1 і 2). Валідатор може зв'язатися з компанією для обговорення будь-яких пунктів анкети. Цю анкету можна отримати у публікації з валідації ІЗПВГ і вона також є в додатку до цього документа (див. додаток 4).

Процес валідації країни включає в себе внесок уряду даної країни. Валідатор збирає всю інформацію, що надійшла від компаній та державних агенцій до звіту, який надається групі зацікавлених осіб і в Міжнародний секретаріат ІЗПВГ. Окремо надані замітки для країн, що її імплементують, щодо призначення валідатора, і його можна отримати в Міжнародному секретаріаті ІЗПВГ.

29 Яким чином можуть компанії ділитися досвідом по керівництву в питаннях ІЗПВГ?

Компанії можуть підтримувати зв'язок між головними офісами та іншими відділами з іншими компаніями неформально або через ділові асоціації, такі як ISMM, OGP і IPRESA і Міжнародний секретаріат ІЗПВГ. Менеджери окремо взятих компаній, які брали участь у процедурі ІЗПВГ, мають великий досвід та інформацію, якими вони зможуть поділитися, і дуже важливо увібрати ці знання і пов'язати з процесом підвищення рівня кваліфікації співробітників там, де є в цьому необхідність, і особливо там, де ключові співробітники залишають компанію. Менеджери також можуть взяти на себе організацію двосторонніх візитів до країн, які імплементують ІЗПВГ і надання інформації в країнах, які ще не є кандидатами. На додаток, частиною процедури валідації буде те, що незалежний валідатор попросить компанії прокоментувати уроки, які компанії винесли з участі в ІЗПВГ. У своєму звіті валідатор підіб'є підсумок анонімних уроків і досвіду.

30 Валідаційний звіт опубліковано, програма ІЗПВГ в країні затверджена, і країна підпорядковується ІЗПВГ. Який додатковий внесок може зробити моя компанія в розвиток існуючого процесу?

ІЗПВГ заснована на принципі постійного вдосконалення. Група зацікавлених осіб може взяти на себе регулярні перегляди і опитування для того, щоб визначити, що ще необхідно зробити для вкладу у досягнення загальної мети в питаннях прозорості. Деякі з перелічених питань, зокрема, для росту лідируючих компаній, під час фази перегляду перераховані нижче:

- Чи може бути збільшена кількість інформації наданої публічно і на роздільній основі - навіть якщо це не є вимогою процедури ІЗПВГ (див. Таблицю 4 Приклад добровільної публікації інформації)?
- Чи можуть малі компанії і допоміжні сектора також приймати участь від імені групи зацікавлених осіб (див. питання 30), або представники інших галузей природних ресурсів таких як лісництво та рибальство?
- Чи можуть декларуватися суб-національні платежі?
- Чи повинні порушуватися платежі в процесі ІЗПВГ, що не мають прямого відношення до виробництва, як наприклад плата за транзитне користування трубопроводом?
- чи потрібно більш розширене формування можливостей для малих компаній або громадських організацій?
- чи існує в достатній мірі розуміння суспільством того, що відбувається з доходами і платежами у видобувних галузях? Чи можна домогтися того, щоб програма з комунікацій була більш ефективною?

Щодо останнього пункту: коли нарешті прозорість того, звідки йдуть доходи видобувних галузей і як вони акумулюються встановлена, часто ставлять запитання про прозорість у розподілі цих доходів. У той час як компанії не несуть відповідальність за розподіл народних коштів, вони можуть зробити внесок у дискусію на тему яким чином соціально-економічні переваги видобутку ресурсів можуть бути справедливо і широкомасштабно розподілені. Один приклад того як компанії цього досягають можна побачити в гірському і металургійному секторі за допомогою ініціативи вкладення ресурсів ICMM.

Відповідальність	окремо взятий громадянин або організація повинні нести відповідальність, коли вони беруть на себе зобов'язання за свої дії, рішення і політику, які, у свою чергу, впливають на дії інших людей або організацій. Поняття відповідальності включає в себе зобов'язання відповідати за прийняті дії, рішення і політику.
Адміністратор	незалежна установа (як правило аудиторська фірма), яка призначена для того, щоб зібрати і звірити інформаційні дані, отримані в результаті звітів компаній і урядів. Адміністратор (іноді називається агрегатор, реконсіліатор або звіряючий) не проводить аудит, але компілює і аналізує фінансову інформацію про обсяг виробництва, і там де виникає необхідність розслідує і пояснює розходження в тих місцях, де вони є і у відповідності з тим, як описано в колі повноважень, погодженому з групою зацікавлених осіб.
Агрегація	метод звітності, при якому платежі від індивідуальних компаній консолідовані таким чином, що окремий платіж не може бути встановлений в опублікованому звіті ІЗПВГ. Також може відноситися до різновидів платежів компаній і таким чином різновид платежу також не зможе бути встановлений.
Країна-кандидат	країна, яка публічно заявила про намір імплементувати ІЗПВГ, але яка ще не повною мірою імплементувала проект у всіх стадіях.
Анкета для компанії	анкета-шаблон заповнюється на національному рівні з метою надання самозвітності компанією (див. додаток 4) і повинна бути заповнена усіма компаніями, хто підпадає під критерії в країнах, які імплементують ІЗПВГ під час процедури валідації. Анкета на предмет самозвітності на міжнародному рівні (див. додаток 5) повинна заповнюватися й оновлюватися компаніями, які зобов'язалися підтримувати ІЗПВГ на міжнародному рівні.
Країна-послідовник	країна, яка повністю впровадила ІЗПВГ і пройшла оцінку незалежного валідатора, який встановив, що країна відповідає всім вимогам критеріїв.
Робочий план країни	план дій, прийнятий групою зацікавлених осіб. Один з критеріїв ІЗПВГ передбачає фінансову стійкість робочого плану, який повинен включати в себе необхідні цілі, часові рамки процедури імплементатії та оцінку можливих обмежень потенціалу реалізації.
Дезагрегація	метод звітності в силу якого окремі компанії розкривають інформацію про платежі, які можна окремо встановити. Це поширюється на різновиди платежів і таким чином є можливість ідентифікувати кожен платіж за типом, наприклад гонорар, податок і т.д.
Звіт ІЗПВГ	підготовлений адміністратором звіт, опублікований і доступний для громадськості, який висвітлює платежі, зроблені компаніями видобувної галузі урядам держав, які повинні відповідати тим, що були отримані урядами, пояснюючи відмінності там, де вони є.
Суттєвість	максимум тієї суми платежу або процентне співвідношення для того щоб встановити, чи є компанія або платіж суттєвим для мети звітності чи ні. Країни, що імплементують ІЗПВГ, часто визначають рівень суттєвості на основі розміру компанії або платежу.
Багатопланова група зацікавлених осіб	це комітет, уповноважений для розробки робочого плану країни і контролю за імплементатією та управлінням програмою проекту ІЗПВГ. В обов'язки групи входить призначення адміністратора і валідатора.
Валідація	процедура, за допомогою якої вимірюється імплементатія ІЗПВГ країнами відповідно до критеріїв ІЗПВГ. Загальноприйнятим стандартом є проходження незалежної валідації країною-кандидатом кожні два роки, використовуючи при цьому послуги незалежного валідатора, який збере інформацію що стосується проходження процедури цією країною, проведе співбесіди з зацікавленими особами і звірить інформацію відповідно до встановлених критеріїв ІЗПВГ. Країна, результати перевірки якої збігаються з критеріями, буде вважатися країною послідовником і повинна буде проходити процедуру валідації кожні п'ять років, або ж частіше якщо того зажадає Міжнародна рада Директорів ІЗПВГ.
Валідаційний звіт	звіт підготовлений незалежним валідатором, в якому дається оцінка прогресу в імплементатії країнами ІЗПВГ відповідно до критеріїв встановлених в керівництві по валідації.

ПРИНЦИПИ ІЗПВГ

Принципи ІЗПВГ, які були узгоджені під час конференції в Ланкастер Хаус в червні 2003 є основою ініціативи. Вони наведені нижче:

- 1 Ми поділяємо віру в те, що ощадливе використання природних ресурсів повинно стати найважливішим двигуном для сталого економічного зростання, яке робить внесок у стійкий розвиток і боротьбу з бідністю, але якщо управління ресурсами ведеться неправильно, то це може негативно вплинути на економічний розвиток та соціальний спокій.
- 2 Ми стверджуємо, що управління природними ресурсами на користь всіх громадян окремо взятої країни повинно здійснюватися суверенним урядом в інтересах їх національного розвитку.
- 3 Ми визнаємо що переваги, які приносить видобуток ресурсів, носять форму потоку коштів протягом багатьох років і часто залежить від ціни на сировину.
- 4 Ми визнаємо, що загальнонародне розуміння терміну - доходи і витрати уряду - з часом зможе допомогти суспільним дискусіям і вибору реальних альтернатив сталого розвитку.
- 5 Ми підкреслюємо важливість прозорості для компаній та урядів у видобувних галузях і необхідність посилити ефективність державного управління і відповідальність.
- 6 Ми визнаємо, що досягнення більш глибокого ступеня прозорості повинно відбуватися в контексті поваги до договорів і законів.
- 7 Ми визнаємо поліпшення середовища та клімату для внутрішніх та іноземних прямих інвестицій, яке принесе із собою фінансова прозорість.
- 8 Ми віримо в принципи і практику відповідальності урядів за управління потоками доходів і витрат по відношенню до всіх громадян.
- 9 Ми присвячуємо себе підтримці високих норм прозорості та відповідальності на рівні публічного життя, урядових операцій і в бізнесових справах.
- 10 Ми віримо в необхідність широкого застосування послідовного і реалістичного підходу до розкриття інформації про платежі та доходи, який одночасно є нескладним у розробці та використанні.
- 11 Ми віримо в те, що інформаційна прозорість в окремо взятій країні повинна торкнутися всіх компаній добувної галузі цієї країни.
- 12 В пошуках рішень ми віримо в те, що всі зацікавлені особи можуть зробити важливий внесок - включаючи уряди і їх агентства, компанії сектора добувної промисловості, компанії сектора послуг, багатосторонні організації, фінансові організації, інвестори та неурядові організації.

КРИТЕРІЇ ІЗПВГ

Імплементация ІЗПВГ повинна виконуватися відповідно до нижче наведених критеріїв:

- 1 Систематичне всенародне опублікування всіх істотних платежів, зроблених компаніями урядам (платежі) і всіх істотних доходів, отриманих урядами від нафтових, газових і гірничодобувних компаній (доходи) за допомогою відкритої, доступної і зрозумілої інформаційної форми.
- 2 Там, де ще немає діючої системи перевірки, платежі і доходи повинні піддаватися незалежній перевірці надійними аудиторами із застосуванням міжнародних стандартів аудиторської практики.
- 3 Платежі звіряє з доходами надійний незалежний адміністратор, застосовуючи міжнародні стандарти аудиторської звітності з опублікуванням думки відносно звірених документів і коментуючи відмінності, якщо такі виявлені.
- 4 Цей метод поширюється на всі компанії, включаючи державні.
- 5 Громадськість повинна брати активну участь у розробці, моніторингу та оцінці цього процесу і робити вагомий внесок у загальнонародні дебати.
- 6 Урядом повинен бути розроблений загальнонародний і фінансово раціональний робочий план для всього перерахованого вище, за допомогою міжнародних фінансових установ там, де це необхідно, і повинен включати досяжну мету, розклад для імплементції та оцінку потенційних обмежень можливостей.

ДОДАТОК 3

ФОРМИ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ КОМПАНІЙ

Форми звітності були підготовлені для ІЗПВГ в 2003 році.

А. ФОРМА ЗВІТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОМПАНІЙ КРАЇНИ (нафта і газ)

Країна, яка звітує за:

Період звітності:

Область діяльності 1 Потоки прибутків			
НАЗВА	ДИРЕКТИВИ Пос. розділ 6	ОБ'ЄМ	ВАРТІСТЬ
1 Поток прибутків лише від міжнародних компаній			
1а) належні уряду країни доходи від видобутку міжнародних компаній	i		
i) Потік видобутку – натуральна оплата			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) потік видобутку – готівковими коштами			
2 Потоки прибутків від національних державних компаній			
2а) належні уряду доходи від видобутку національними державними компаніями	i		
i) потік видобутку – натуральна оплата			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) потік видобутку – готівковими коштами			
3 Потоки прибутків від міжнародних та національних державних компаній			
3а) Податок на прибуток	iii		
3б) Роялті	iv		
– готівковими коштами			
– натуральна оплата			
3с) дивіденди	v		
3д) заздалегідь обумовлені премії та премії від виробництва	vi		
3е) ліцензійна плата, оренда, вхідна плата і т.п.	vii		
компенсації за ліцензії - концесії			
3ф) інші платежі урядам, детально викладені як:	viii		

Область діяльності 2 Потоки прибутків			
НАЗВА	ДИРЕКТИВИ Пос. розділ 6	ОБ'ЄМ	ВАРТІСТЬ
4 Область 2 Потоки прибутків (добровільно надана інформація):			

Заклучна частина листа уряду

Ми беремо на себе відповідальність за сумлінну презентацію шаблону звітності відповідно до інструкцій зі звітності за винятком:

В.ФОРМА ЗВІТНОСТІ КОМПАНІЙ (нафта і газ)

Назва компанії:

Країна, яка звітує за:

Період звітності:

Область діяльності 1 Потоки прибутків			
НАЗВА	ДИРЕКТИВИ Пос. роз- діл 6	ОБ'ЄМ	ВАРТІСТЬ
1 Потоки прибутків, за які звітуються лише міжнародні компанії			
1а) частка у видобутку уряду приймаючої країни для уряду приймаючої країни	i		
i) Потік видобутку – натуральна оплата			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) потік видобутку – готівковими коштами			
1b) частка у видобутку уряду приймаючої країни для національної державної компанії	i		
i) Потік видобутку – натуральна оплата			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) потік видобутку – готівковими коштами			
2 Потоки прибутків, за які звітують лише національні державні компанії			
2а) i) Частка у видобутку, яка належить уряду приймаючої країни через частку статутного капіталу національних державних компаній – натуральна оплата	i		
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) Частка у видобутку, яка належить уряду приймаючої країни через частку статутного капіталу національних державних компаній – готівковими коштами			
2b) Частка у виробництві, отримана національною державною компанією	i		
Поток виробництва – натуральна оплата			
2c) Частка у виробництві, отримана національною державною компанією	ii		
i) Частка у видобутку – натуральна оплата	ii		
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) Частка у видобутку – готівковими коштами			
2d) Частка у видобутку, отримана на користь уряду приймаючою країни	ii		
i) Поток виробництва – натуральна оплата			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
* [детально викладається сутність видобутку і кількість видобутої продукції]			
ii) Частка у видобутку, отримана на користь уряду приймаючою країни – готівковими коштами	i		

Область діяльності 1 Потоки прибутків (продовження)			
НАЗВА	ДИРЕКТИВИ Пос. роз- діл 6	ОБ'ЄМ	ВАРТІСТЬ
3 Потоки прибутків від міжнародних та національних державних компаній			
3а) Податок на прибуток	iii		
3б) Роялті	iv		
– готівковими коштами			
– натуральна оплата			
3с) дивіденди	v		
3д) заздалегідь обумовлені премії та премії від виробництва	vi		
3е) ліцензійна плата, оренда, вхідна плата і т.п. компенсації за ліцензії - концесії	vii		
3ф) інші платежі урядам, детально викладені як:			

Область діяльності 2 Потоки прибутків			
НАЗВА	ДИРЕКТИВИ Пос. розділ 6	ОБ'ЄМ	ВАРТІСТЬ
4 Область 2 Потоки прибутків (добровільно надана інформація):			

Заключна частина листа уряду

Ми беремо на себе відповідальність за сумлінну презентацію шаблону звітності відповідно до інструкцій зі звітності за винятком:

ДОДАТОК 4

ФОРМА ІЗПВГ - САМООЦІНКИ КОМПАНІЇ – НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

КОМПАНІЯ:	КРАЇНА:	
відмітити галочкою ☒ перераховані нижче критерії	так	ні
1. чи зробила компанія публічну заяву на підтримку проекту ініціатив ІЗПВГ в цій країні?		
2. чи прийняла компанія зобов'язання підтримувати та співпрацювати над імплементацією робочого плану ІЗПВГ (узгодженого з багатоплановою групою зацікавлених осіб), включаючи дотримання урядами директив, які стосуються ІЗПВГ, (наприклад закони та Меморандум про взаєморозуміння) і там де необхідно, зустрічатися із зацікавленими особами.		
3. чи всі суттєві платежі були надані організаціям, найнятим з метою звірення цифр та надання звіту ІЗПВГ згідно з шаблонами звітності і в обумовлений термін?		
4. чи була інформація, яку здали в організацію для звірення цифр, перевірена незалежною групою аудиторів відповідно до міжнародних стандартів?		
5. чи відгукнулася компанія на запити організації, яка звіряє цифри і надає звіт ІЗПВГ, про допомогу звірити платежі компанії з доходами уряду згідно з шаблонами звітності ІЗПВГ?		
	так	ні
Загальна оцінка (всього вищепереліченого):		
Словесна характеристика:		
У випадку, коли на якийсь із критеріїв надана відповідь «ні», будь ласка, надайте пояснення:		
Інші коментарі:		

ДОДАТОК 5

ФОРМА ІЗПВГ - САМООЦІНКИ КОМПАНІЇ – МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ

КОМПАНІЯ:	КРАЇНА:	
відмітити галочкою ☒ перераховані нижче критерії	так	ні
1. чи опублікувала компанія чітку публічну заяву, в якій вона підтримує принципи і критерії ІЗПВГ, і чи зробила її доступною на своєму зовнішньому вебсайті?		
2. в тому випадку якщо це є доцільним, (наприклад, для видів діяльності у країнах, які запроваджують ІЗПВГ та пройшли хоча б одну валідацію) чи надала компанія посилання на свої заповнені форми звітності на своєму зовнішньому вебсайті?		
3. чи визначила компанія когось із старших керуючих стратегічно відповідальним за ІЗПВГ і чи призначила керівну контактну особу, яка відповідає за поширення політики ІЗПВГ, дії на підтримку ІЗПВГ і відповідає на запити, що надходять від зацікавлених осіб ІЗПВГ?		
4. якщо міжнародна конференція ІЗПВГ проходила в період валідації, чи відвідав її один з керівного складу менеджменту або чи прислав заяву на підтримку?		
5. там, де компанія звітує на предмет глобального розвитку або корпоративної відповідальності, чи включила вона опис коротко викладеного вкладу зробленого у ІЗПВГ до цього звіту а також на свій вебсайт?		
	так	ні
Загальна оцінка (всього вищепереліченого):		
Словесна характеристика:		
У випадку, коли на якийсь із критеріїв надана відповідь «ні», будь ласка, надайте пояснення:		
Інші коментарі:		

ДОДАТОК 6

ФОРМА РІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ ПРОВАДЯТЬ ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ З ВИДОБУВАННЯ НАФТИ

Показник / Indicator	Од. вим. / Units of measure	Дані органів державної влади / State organs data	Дані причетних підприємств / Engaged companies data
1. Обсяг видобутку нафти та газового конденсату / Oil & gas condensate production	тис.т / thou.t		
державними компаніями або компаніями, де частка держави складає >50% / state companies or companies with state share >50%			
в т.ч. обсяг нафти, що належить державі / inc. state share in volumes			
приватними компаніями / private companies			
в т.ч. обсяг нафти, що належить державі / inc. state share in volumes			
2. Обсяг реалізації нафти та газового конденсату власного видобутку / Oil & gas condensate sales	тис.т / thou.t		
на внутрішньому ринку / internal (national) market			
на експорт / export			
3. Дохід від продажу нафти та газового конденсату власного видобутку / Oil & gas condensate revenues	млн.грн. / M uah		
на внутрішньому ринку / internal (national) market			
на експорт / export			
4. Податки та збори / Taxes & fees	млн.грн. / M uah		
в т.ч. авансові внески / inc. pre-paid			
рентна плата за нафту / oil production rent			
рентна плата за газовий конденсат / gas condensate production rent			
збір за видачу спеціального дозволу на користування надрами / fee for issuing subsoil use special permit			
плата за видачу спеціального дозволу на користування надрами за результатами аукціону / fee for issuing subsoil use special permit as the results of auction			
збір за геолого-розвідувальні роботи / geological-exploration fee			
збір за геологічну інформацію / geological information fee			
плата за користування надрами / subsoil use fee			
ПДВ / VAT			
податок на прибуток / profit tax			
соціальні фонди / social funds:			
пенсійний фонд / pension fund			
фонд страхування від тимчасової втрати працездатності / insurance fund for temporary disability			
фонд страхування на випадок безробіття / insurance fund for unemployment cases			
фонд страхування від нещасних випадків на виробництві / professional accident insurance fund			
дивіденди на державну частку / dividends on state share			
митні збори / customs duties			
інші податки та збори / other taxes & fees:			
плата за землю / land fee			
податок з транспортних засобів / vehicle tax			
за забруднення навколишнього природного середовища / environmental pollution fee			
інші / others			

ДОДАТОК 7

ФОРМА РІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ ПРОВАДЯТЬ ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ З ВИДОБУВАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Показник / Indicator	Од. вим. / Units of measure	Дані органів державної влади / State organs data	Дані причетних підприємств / Engaged companies data
1. Обсяг видобутку газу / gas production	млрд.куб.м/ Bcm		
державними компаніями або компаніями, де частка держави складає >50% / state companies or companies with state share >50%			
в т.ч. обсяг нафти, що належить державі / inc. state share in volumes			
приватними компаніями / private companies			
в т.ч. обсяг нафти, що належить державі / inc. state share in volumes			
2. Обсяг реалізації газу власного видобутку / gas sales	млрд.куб.м/ Bcm		
на внутрішньому ринку / internal (national) market			
на експорт / export			
3. Дохід від продажу газу власного видобутку / Oil & gas condensate revenues	млн.грн. / M uah		
на внутрішньому ринку / internal (national) market			
на експорт / export			
4. Податки та збори / Taxes & fees	млн.грн. / M uah		
в т.ч. авансові внески / inc. pre-paid			
рентна плата за газ / gas production rent			
збір за видачу спеціального дозволу на користування надрами / fee for issuing subsoil use special permit			
плата за видачу спеціального дозволу на користування надрами за результатами аукціону / fee for issuing subsoil use special permit as the results of auction			
збір за геолого-розвідувальні роботи / geological-exploration fee			
збір за геологічну інформацію / geological information fee			
плата за користування надрами / subsoil use fee			
ПДВ / VAT			
податок на прибуток / profit tax			
соціальні фонди / social funds:			
пенсійний фонд / pension fund			
фонд страхування від тимчасової втрати працездатності / insurance fund for temporary disability			
фонд страхування на випадок безробіття / insurance fund for unemployment cases			
фонд страхування від нещасних випадків на виробництві / professional accident insurance fund			
дивіденди на державну частку / dividends on state share			
митні збори / customs duties			
інші податки та збори / other taxes & fees:			
плата за землю / land fee			
податок з транспортних засобів / vehicle tax			
за забруднення навколишнього природного середовища / environmental pollution fee			
інші / others			

ДОДАТОК 8

ФОРМА РІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ ПРОВАДЯТЬ ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ З ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТИ МАГІСТРАЛЬНИМИ ТРУБОПРОВОДАМИ

Показник / Indicator	Од. вим. / Units of measure	Дані органів державної влади / State organs data	Дані причетних підприємств / Engaged companies data
1. Обсяг транспортування нафти / Oil transportation volume	тис.т / thou.t		
в т.ч. транзит / inc. transit			
2. Дохід від транспортування нафти / Oil transportation revenue	млн.грн. / M uah		
в т.ч. від транзиту / inc. transit			
4. Податки та збори / Taxes & fees	млн.грн. / M uah		
в т.ч. авансові внески / inc. pre-paid			
рентна плата за транспортування нафти / oil transportation rent			
плата за видачу ліцензії на транспортування нафти / oil transportation license fee			
ПДВ / VAT			
податок на прибуток / profit tax			
соціальні фонди / social funds:			
пенсійний фонд / pension fund			
фонд страхування від тимчасової втрати працездатності / insurance fund for temporary disability			
фонд страхування на випадок безробіття / insurance fund for unemployment cases			
фонд страхування від нещасних випадків на виробництві / professional accident insurance fund			
дивіденди на державну частку / dividends on state share			
митні збори / customs duties			
інші податки та збори / other taxes & fees:			
плата за землю / land fee			
податок з транспортних засобів / vehicle tax			
за забруднення навколишнього природного середовища / environmental pollution fee			
інші / others			

ДОДАТОК 9

ФОРМА РІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ ПРОВАДЯТЬ ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ З ТРАНСПОРТУВАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Показник / Indicator	Од. вим. / Units of measure	Дані органів державної влади / State organs data	Дані причетних підприємств / Engaged companies data
1. Обсяг транспортування газу / Gas transportation volume	тис.т / thou.t		
в т.ч. транзит / inc. transit			
2. Дохід від транспортування газу/ Gas transportation revenue	млн.грн. / M uah		
в т.ч. від транзиту / inc. transit			
4. Податки та збори / Taxes & fees	млн.грн. / M uah		
в т.ч. авансові внески / inc. pre-paid			
рентна плата за транспортування нафти / oil transportation rent			
плата за видачу ліцензії на транспортування нафти / oil transportation license fee			
ПДВ / VAT			
податок на прибуток / profit tax			
соціальні фонди / social funds:			
пенсійний фонд / pension fund			
фонд страхування від тимчасової втрати працездатності / insurance fund for temporary disability			
фонд страхування на випадок безробіття / insurance fund for unemployment cases			
фонд страхування від нещасних випадків на виробництві/ professional accident insurance fund			
дивіденди на державну частку / dividends on state share			
митні збори /customs duties			
інші податки та збори / other taxes & fees:			
плата за землю / land fee			
податок з транспортних засобів / vehicle tax			
за забруднення навколишнього природного середовища / environmental pollution fee			
інші / others			

ДОДАТОК 10

КОМПАНІЇ, ЯКІ ПІДТРИМУЮТЬ ІЗПВГ

Відтворено з веб-сайту www.eitransparency.org, 1 травня 2008

Alcoa *
Anglo American *
AngloGold Ashanti *
Areva
Barrick Gold *
BG Group
BHP Billiton *
BP
Burren Energy
Chevron Corporation
Conocophilips
DeBeers
Eni
ExxonMobil
Freeport-McMoran Copper & Gold *
Gold Fields *
Hess Corporation
Norsk Hydro
Katanga Mining Limited
Lonmin *
Marathon
Mitsubishi Materials *
Newmont *
Nippon Mining & Metals *
Pemex
Petrobras
Repsol YPF
Rio Tinto *
Shell (Company Form)
StatoilHydro
Sumitomo Metal Mining *
Talisman Energy
Teck Cominco *
TOTAL
Vale *
Woodside
Zinifex *
Xstrata *

* компанія, яка підтримує через членство в ІСММ.

Ініціатива забезпечення прозорості видобувних галузей (ІЗПВГ) це глобально розроблені стандарти, які займаються просуванням прозорості доходів на місцевому рівні. Це коаліція, що складається з урядів, громадянського суспільства, інвесторів, і міжнародних організацій. За допомогою сильної але гнучкої методики, платежі компаній і доходи урядів від нафтогазової і гірничодобувної індустрії публікуються і відмінності викорінюються. Хоча Міжнародний секретаріат ІЗПВГ разом з радою Директорів ІЗПВГ є опікунами процесу імплементації, він все ж таки відбувається на рівні країни і надає велике значення участі в ньому груп зацікавлених осіб.

www.eitransparency.org

Форум міжнародних ділових лідерів (IBLF) співпрацює з діловим співтовариством, урядами та громадськими організаціями з метою надання допомоги у збільшенні внеску, який компанії можуть внести для збереження стійкого розвитку. Засновником є Його Королівська Високість Принц Уельський. Форум - це незалежна неурядова організація якій надають підтримку понад 100 провідних компаній світу.

www.iblf.org

Київ - Севастополь
2011

